

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2019-2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martina Janečková

Analýza rozhodovací a správní činnosti

Odboru nemocenského pojištění

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce:
Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2019-2020

BACHELOR THESIS

Martina Janečková

**Analysis of decision-making and administrative
management Department of Sickness Insurance**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. JUDr Jakub Rákosník Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Martina Janečková

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé práce Doc. PhDr. JUDr. Jakubu Rákosníkovi Ph.D. za cenné rady a připomínky, kterých si velmi vážím a bez nichž by tato práce nevznikla, dále potom své rodině za trpělivost a podporu.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na vedení rozhodovací a správní činnosti Odboru nemocenského pojištění. Rozebírá základní pojmy, náležitosti a jednotlivé kroky vedení správního řízení. Cílem práce je analýza rozhodovací a správní činnosti Odboru nemocenského pojištění. Teoretické poznatky jsou prezentovány v praktické části prostřednictvím aplikace případových studií a jejich analýzy. Na závěr je uvedeno porovnání výsledků řízení rozhodovací činnosti Odboru nemocenského pojištění v uplynulých letech prostřednictvím statistické analýzy.

Klíčová slova

Druhy dávek, dokazování, nárok, odvolání, správní řízení, správní řád, správní právo, podpůrná doba, účastník řízení.

Annotation

The bachelor thesis deals with the author's view of the management of decision-making and administrative activities of Sickness Insurance Department. It analyzes the basic concepts, essentials and the individual steps of the administrative proceedings. The theoretical knowledges are presented in the practical part through the application of case studies and their analysis. Finally, the author presents a comparison of the results of the decision-making activities of the Department of Sickness Insurance in recent years through statistical analysis.

Keywords

appeal, administrative, administrative procedure, administrative law, decision, entitlement, party to proceedings, proceedings, supportive period, types of sickness benefits.

ÚVOD	10
1 VYMEZENÍ POJMŮ	12
1.1 Správní právo	12
1.2 Správní řád	13
1.3 Procesní správní právo	13
1.4 Správní řízení	14
1.4.1 Účastníci správního řízení	15
1.4.2 Oprávněné úřední osoby	15
2 ŘÍZENÍ VE VĚCECH NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ.....	17
2.1 Sociální pojištění	17
2.2 Účast na nemocenském pojištění.....	17
2.3 Předmět řízení.....	18
2.4 Druhy dávek a podmínky nároku na nemocenské.....	19
2.4.1 Nárok na nemocenské a posuzování zdravotního stavu	20
2.4.2 Podmínky nároku a ochranná lhůta	21
2.4.3 Podůrčí doba u nemocenského.....	23
2.4.4 Uplatnění nároku na dávku	25
2.4.5 Došetřování údajů	26
3 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ	28
3.1 Základní zásady řízení a příklady jejich aplikace v rámci nemocenského	29
3.2 Věcná a místní příslušnost	32
3.3 Úkony v řízení.....	32
3.4 Předmět řízení.....	33
3.5 Stupně řízení.....	33
3.6 Průběh správního řízení	34
3.7 Zahájení správního řízení.....	34
3.8 Náležitosti podání	35
3.9 Přijímání podnětů k zahájení řízení	35
3.10 Doručování	36
3.10.1 Doručování do datových schránek	36
3.10.2 Doručování na adresu	36

3.10.3	Doručování do ciziny	37
3.10.4	Doručování veřejnou vyhláškou	38
3.10.5	Ustanovení opatrovníka.....	38
3.11	Zastavení řízení	39
3.12	Podklady pro vydání rozhodnutí	39
3.13	Lhůta pro vydání rozhodnutí.....	39
3.14	Rozhodnutí	40
3.14.1	Náležitosti rozhodnutí	40
3.14.2	Opravy zřejmých nesprávností rozhodnutí.....	41
3.15	Opravné prostředky.....	42
3.15.1	Opravné prostředky řádné.....	42
3.15.2	Mimořádné opravné prostředky.....	43
4	SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ V PRAXI – PŘÍPADOVÉ STUDIE.....	45
4.1	Správní řízení ve věci přeplatku na starobním důchodu.....	45
4.1.1	Úvod do případu.....	45
4.1.2	Vedení řízení.....	46
4.1.3	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	46
4.2	Správní řízení ve věci zastavení výplaty nemocenského.....	47
4.2.1	Úvod do případu.....	47
4.2.2	Nové rozhodnutí.....	48
4.2.3	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	48
4.3	Správní řízení ve věci výplaty nemocenského po uplynutí podpůrní doby	49
4.3.1	Úvod do případu.....	49
4.3.2	Vedení řízení a rozhodnutí.....	49
4.3.3	Odvolání	50
4.3.4	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	50
4.4	Správní řízení ve věci nároku na nemocenské	51
4.4.1	Uvedení do případu	51
4.4.2	Rozhodnutí.....	52
4.4.3	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	53
4.5	Správní řízení ve věci přestupku	53
4.5.1	Úvod do případu.....	54
4.5.2	Vedení řízení a rozhodnutí.....	54
4.5.3	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	55

4.6	Správní řízení ve věci zastavení řízení o nároku na nemocenské	55
4.6.1	Usnesení o nenároku.....	56
4.6.2	Usnesení o nenároku a odvolání.....	56
4.6.3	Nové šetření a autoremedura.....	57
4.6.4	Závěr a hodnocení výsledku a postupů.....	57
4.7	Správní řízení ve věci přeplatku na dávce nemocenského – změna invalidity ...	58
4.7.1	Úvod do případu.....	58
4.7.2	Řešení a rozhodnutí případu	59
4.7.3	Závěr a zhodnocení postupů	60
5	ROZBOR ROZHODOVACÍ A SPRÁVNÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ SPRÁVY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	61
5.1	Srovnání činnosti v letech 2017 až 2019	61
5.2	Rozhodování ve věcech nemocenského.....	62
5.2.1	Celkové zhodnocení	63
	ZÁVĚR	64
	SEZNAM ZDROJŮ	66
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	67

ÚVOD

Správní právo a státní správa více než jiné obory zasahují do denního života téměř každého občana. Nejedna z nás byla určitě v situaci, kdy bylo třeba prostřednictvím státní správy vyřešit nějaký problém.

„Státní správa představuje jednu z forem činnosti státu, a to formu, jejímž posláním je realizace výkonné moci státu. Svou povahou je státní správa organizující a mocensko-ochrannou činností státu, která v sobě spojuje jednak prvky klasického řízení a dále prvky regulace, a to v nejobecnějším chápání těchto pojmů.“¹

Autorka práce se zde zaměřuje na analýzu vedení správního řízení na Odboru nemocenského pojištění Pražské správy sociálního zabezpečení vzhledem k její působnosti a zainteresovanosti v tomto oboru. Jedná se o rozbor jednotlivých postupů ve správním řízení, neboť tyto úkony představují nedílnou součást každého řízení a významně se dotýkají jednotlivých práv a povinností účastníků a také samotných správních orgánů. Cílem práce je rozbor činnosti správního orgánu. Je zde sledována posloupnost jednotlivých úkonů a zda vše probíhá v souladu se zákonem a jednotlivými zásadami správního řízení. Kritéria, na které se zaměřuje praktická část práce, jsou zejména dodržování zákonem stanovené lhůty pro vydání rozhodnutí, rychlost, správnost a hospodárnost, s cílem porovnání situace prostřednictvím praktických studií.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První dvě kapitoly představují teoretickou část práce a cílem je vysvětlení jednotlivých pojmů související s činností správního řízení, představení účastníků řízení, dále se autorka zabývá sociálním pojištěním, konkrétně nemocenským pojištěním a problematikou nároku na dávku nemocenského pojištění. Následující kapitola se týká problematiky nároků z tohoto pojištění, posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského a výplaty dávek nebo posouzení prodloužení podpůrní doby nemocenského pojištění. Další část již blíže charakterizuje správní řízení, analyzuje celý proces rozhodovací a správní činnosti včetně došetřování. Nedílnou součástí je zahájení řízení, kdy dochází k shromáždění podkladů a zjištění

---

¹ PRŮCHA, P. Správní právo obecná část. 8. vyd. Brno: Doplněk, 2012. s. 57. ISBN 978-80-72390-281-0.

aktuálního stavu a situace řízení za účelem vydání rozhodnutí. Zvláštní pozornost je věnována doručování, které je pro správné a hospodárné vedení správního řízení stěžejní. Cílem této analytické části je celkový pohled na jednotlivé kroky správního řízení, jestli vše probíhá v souladu s právními předpisy a zda je vše v pořádku nebo by bylo třeba zlepšit stávající situaci dílčími změnami.

Praktická část dále obsahuje případové studie vycházející z činnosti rozhodovacího a správního orgánu Odboru nemocenského pojištění. Cílem je bližší pohled na jednotlivé případy, upozornění na kritické situace a jejich řešení. Poslední kapitola představuje rozbor rozhodovací a správní činnosti ve věcech nemocenského v uplynulých letech prostřednictvím statistické analýzy.

Pravomoc správního orgánu projednávat veškeré úkony je součástí výkonu veřejné správy s cílem plnění základních úkolů veřejné správy a napomáhá k jejímu řádnému fungování. Práce by měla být komplexním pohledem na rozhodovací a správní činnost a nástrojem sloužícím k zhodnocení významu vedení a jednotlivých kroků správního řízení, rovněž také nejpodstatnějších aspektů tohoto procesu a možného budoucího vývoje.

1 VYMEZENÍ POJMŮ

1.1 SPRÁVNÍ PRÁVO

Správní právo je právo veřejné. Prosazuje a chrání veřejný zájem, upravuje vztahy mezi nerovnými subjekty, opravňuje k donucení veřejnou mocí. Správní právo můžeme také definovat jako samostatný systém právního řádu, který zahrnuje soubor právních norem, jimiž je upravena činnost státu a veřejné správy. Tato pravidla mají přesně stanovenou formu a jsou vynutitelná.

„Správní právo je členěno na část obecnou a část zvláštní. Obecná část upravuje základní pojmy a právní instituty, základní zásady, pojetí a postavení správních orgánů, formy realizace správního práva, včetně správněprávní odpovědnosti. Neoddělitelnou součástí obecné části je i část procesní, regulující procesněprávní postavení subjektů ve správním řízení a dále část správního práva trestního, zabývající se úpravou odpovědnosti za správní delikty. Zvláštní část správního práva, neboli hmotné správní právo upravuje jednotlivá odvětví činnosti veřejné správy (zdravotnictví, doprava, školství, kultury, stavebního práva atd.)“²

Dle Průchy správní právo můžeme rozdělit na právo soukromé a právo veřejné. Správní právo společně s právem ústavním, trestním a finančním je přiřazeno k právu veřejnému. U veřejného práva je oproti právu soukromému charakteristická nerovnost subjektů. Tato nerovnost vyplývá z toho, že jeden z účastníků právního vztahu je nadán vrchnostenskou pravomocí. Pro správní právo jako právo veřejné je typické, že prosazuje a chrání veřejný zájem, upravuje vztahy mezi nerovnými subjekty, obsah jeho realizace je určován úřední mocí a disponuje možností správního donucení, jakožto donucení veřejnou mocí.³

---

² DOŠTALÍK, P., JAKEŠOVÁ, P. Správní právo, Olomouc 2006, 2009 s. 10 ISBN 978-80-244-24064

³ PRŮCHA, P. Správní právo obecná část. 8. vyd. Brno: Doplněk, 2012. s. 27-30. ISBN 978-80-7239-0-281-0.

Dále správní právo dělíme na právo objektivní a subjektivní, přičemž objektivní představuje soubor platných právních norem správního práva a subjektivní zahrnuje konkrétní oprávnění nebo povinnosti, která jsou podmíněna objektivním správním právem. Vztahuje se také k právu trestnímu i pracovnímu. V prvním případě reguluje oblast přestupků či správních deliktů a v oblasti pracovních vztahů pracovníků orgánů veřejné správy upravuje pracovní právní vztah.⁴

1.2 SPRÁVNÍ ŘÁD

Základní normou správního práva je správní řád. Správní řád definuje základní zásady činnosti správních orgánů, které se uplatní na všechny postupy správních orgánů nezbytné při výkonu veřejné správy. Cílem správního řádu je dosáhnout souladu úpravy správního procesu s ústavním pořádkem, jelikož státní moc lze vykonávat pouze v souladu se zákony. Správní řád upravuje kompetence správních orgánů týkající se zejména práv a svobod fyzických a právnických osob dle zásad činnosti správních orgánů.⁵

Vymezení správního řádu je uvedeno v ustanovení správního řádu, kde je stanoveno: *“Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“).*⁶

Problematikou obecnou i zvláštních úprav správního řízení se zabývá správní právo procesní.

1.3 PROCESNÍ SPRÁVNÍ PRÁVO

Správní právo procesní reguluje způsob procesně právního postavení subjektů správního řízení a také postup při rozhodování o právech a povinnostech účastníků

---

⁴ GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. Správní právo – právní základ veřejné správy, 1. díl, vyd. Univerzita Palackého v Olomouci 2000, s. 26. ISBN 80-244-0125-8

⁵ HRABÁK, J. Správní řád a zákon související s odkazy, výkladovými poznámkami a vybranou judikaturou. 3. vyd. Praha: Wosters Kluwers, 2018 s. 8-12. ISBN 978-80-7598-135-6

⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, § 1 ods.1

správního řízení. Stejně jako každé právní odvětví, tak i správní právo procesní je ovládáno jistými zásadami, které jsou uvedeny ve Správním řádu.⁷

Předmětem správního práva jsou procedurální vztahy, které vznikají a realizují se v souvislosti s aplikací hmotného správního práva ve formě správního řízení a stejně tak i jinými postupy nebo procedurálními vztahy, které vznikají při zhotovení a vydávání správních aktů smíšené povahy a při uzavírání veřejnoprávních smluv.⁸

Dle Hendrycha se za právo procesní v širším významu pokládají takové normy správního práva, které upravují organizaci a působnost správních úřadů a orgánů, jakož i řízení před nimi. Právem procesním v užším smyslu pak rozumíme jen úpravu správního řízení ve věci externího rozhodování správních orgánů.⁹

1.4 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Správní řízení je definováno zákonem jako „*postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá*“.¹⁰ Jedná se o proces, kterým správní orgán po zahájení řízení shromažďuje podklady a zhodnocuje stav a situaci řízení za účelem vydání rozhodnutí.

Převážná část správních aktů je vydávána ve správním řízení podle správního řádu s případnými odchylkami, které vyplývají ze zvláštních právních předpisů. Některé správní případy podléhají jinému procesnímu režimu.¹¹

Právní úprava správního řízení zaručuje, že veřejná správa má rozhodovat o poměrech osob v součinnosti s nimi. Zákonem stanovený postup při vydávání správních aktů a při vynucování povinností, které z nich vyplývají, je jednou

---

⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, § 29

⁸ SKULOVÁ, S., a kol. Správní právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 16-24. ISBN 978-80-7380-688-0

⁹ HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 200. ISBN 80-179470-6241

¹⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, § 9

¹¹ HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 86. ISBN 97-80-179470-6241

ze základních záruk zákonnosti ve veřejné správě. Dotyčné osoby jako účastníci řízení mohou aktivně ovlivňovat rozhodovací činnost správy ve správním řízení¹²

1.4.1 ÚČASTNÍCI SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Správní orgán činí v rámci správního řízení úkony, jejichž důsledkem je vydání správního rozhodnutí.

V řízení vystupuje na jedné straně správní orgán a na druhé účastník řízení, nebo také žadatel a další dotčené osoby.¹³

Správní řízení je otevřené, každý z účastníků může sledovat jeho průběh a dávat připomínky k činnosti v rámci celého řízení. Účastník řízení má právo podávat podklady k rozhodnutí a vyjádřit se k nim, dále právo na přístup k informacím, také být účasten jednání, požádat o náležité odůvodnění správních rozhodnutí a mít možnost podání opravných prostředků.

Správní řízení mohou vést a rozhodovat o něm jen správní orgány příslušné podle zákona. Který konkrétní správní orgán je oprávněn a povinen provádět určitá správní řízení, určují pravidla o věcné a místní příslušnosti. Místní příslušnost lze charakterizovat jako zákonem určený vztah předmětu správního řízení ke správnímu orgánu v určitém místě.¹⁴

Účastníky správního řízení jsou osoby, o jejichž právech či povinnostech se přímo rozhoduje v rámci vedení správního řízení. Vedením správního řízení je pověřena oprávněná úřední osoba.

1.4.2 OPRÁVNĚNÉ ÚŘEDNÍ OSOBY

Oprávněná úřední osoba v rámci správního řízení provádí příslušné úkony. Rozsah těchto úkonů a oprávnění k podepisování rozhodnutí stanoví vnitřní předpis správního orgánu. O každém řízení je veden samostatný spis. Součástí spisu musí být vždy

---

¹² HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 200. ISBN 80-179470-6241

¹³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, § 27

¹⁴ Tamtéž § 11

záznam o tom, kdo je oprávněnou úřední osobou. Podle toho, jak je vnitřním předpisem upraveno provádění úkonů, může se jednat i o více oprávněných úředních osob:

- oprávněná úřední osoba, která provádí jednotlivé úkony správního řízení, připravuje a vydává rozhodnutí (referent),
- oprávněná úřední osoba, která podepisuje rozhodnutí (vedoucí zaměstnanec)
- další oprávněnou úřední osobou se může v rámci jednoho řízení nebo v jeho průběhu stát i další úředník, který bude zastupovat například v případě nemoci kolegy.¹⁵

Tyto oprávněné úřední osoby jsou povinny pracovat svědomitě a řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny vedoucích zaměstnanců, plně využívat pracovní dobu, dodržovat právní předpisy vztahující se k jejich vykonávané práci, zároveň si mohou rovněž doplňovat i odbornou kvalifikaci. Musí jednat a rozhodovat nestranně a zdržet se při výkonu práce jakéhokoliv jednání, které by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování, zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu zaměstnání.¹⁶

---

¹⁵ HRABÁK, J.. Správní řád a zákon související s odkazy, výkladovými poznámkami a vybranou judikaturou. 2 vyd. Praha: Wosters Kluwers, 2018 s. 57 ISBN 978-80-7598-135-6

¹⁶ Zákon č. 500/2004 sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §15.

2 ŘÍZENÍ VE VĚCECH NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ

2.1 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Jedním z důležitých úkolů státu je poskytování ochrany občanů před nepříznivými důsledky různých sociálních událostí. Mezi tyto události můžeme zařadit například nemoc, úraz, stáří, smrt atd.¹⁷ V České republice je v rámci ochrany občanů vybudován systém, který lze rozdělit na tři části – sociální pojištění, sociální zabezpečení a sociální pomoc. Sociální pojištění je založeno na uložení části spotřeby v současnosti pro případ možné budoucí sociální události. Je zde uplatňován princip solidarity, to znamená, že platby od ekonomicky aktivních občanů, kteří mohou přispívat na chod systému, stát přerozděluje k lidem v nouzi, v nemoci a ve stáří.

Pojistným principem sociálního zabezpečení je povinnost placení pravidelného příspěvku pojistného v souladu se zákonem. Do plateb spadá příspěvek na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Tato částka je prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení přijímána do státního rozpočtu. Cílem dávek nemocenského pojištění je v rámci sociální pomoci finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.¹⁸

2.2 ÚČAST NA NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ

Nemocenské pojištění je součástí sociálního pojištění. Účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Nemocenské pojištění za zaměstnance odvádí zaměstnavatel. Osoby samostatně výdělečně činné si mohou platit nemocenské pojištění dobrovolně.¹⁹ Pokud si zálohy na nemocenské pojištění platí osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnanci, mají za určitých podmínek

---

¹⁷ TRÖSTER, P. Právo sociálního zabezpečení. 6., podstatně přeprac. a aktualiz. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck) Str. 77, ISBN 978-80-7400-473-5

¹⁸ Česká správa sociálního zabezpečení [online] dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/nemoc-obecne-informace>

¹⁹ ŽENÍŠKOVÁ, M., Příb. M., Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady, 10. vyd, s.96 ANAG Olomouc ISBN 978-80-7554-108-6

nárok na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství. Nemocenského pojištění mohou být účastny jen osoby, které pracují v České republice pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky. Zahraniční zaměstnanci jsou v České republice pojištěni, pokud má zaměstnavatel sídlo na území státu Evropské unie nebo na území státu, s nímž je uzavřena mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení.²⁰

Pojištěnec žádající o dávku nemocenského pojištění je povinen osvědčovat všechny skutečnosti, na kterých závisí účast na pojištění, předkládat stanovené doklady, včas ohlásit všechny skutečnosti, které mohou ovlivnit nárok na dávku, změnu výplaty nebo skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku. Je povinen komunikovat se zaměstnavatelem a sdělit mu všechny údaje potřebné k vedení evidence práce neschopných zaměstnanců.²¹

Zaměstnavatel je povinen přijímat žádosti od svých zaměstnanců o dávky nemocenského pojištění, dále další podklady potřebné pro stanovení nároku na dávky a jejich výplatu a co nejrychleji je předávat příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení. Dále je povinen vést evidenci o svých zaměstnancích účastných nemocenského pojištění.²² Zaměstnavatel, který neplní své povinnosti, například neposkytne včas příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení všechny doklady potřebné pro provádění nemocenského pojištění jeho zaměstnanců, se dopustí přestupku.

2.3 PŘEDMĚT ŘÍZENÍ

Předmětem řízení ve věcech nemocenského pojištění je rozhodování o:

- vzniku, trvání a zániku nemocenského pojištění, vznikl-li spor o účast na nemocenském pojištění,
- přiznání dávek a jejich odnětí, o zastavení výplaty dávek a o změně výše dávek,

---

²⁰ Zákon č. 589/1992 Sb., Zákon o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, §3

²¹ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů srovnání §103 a §104

²² Tamtéž §98

- vrácení přeplatku na dávce,
- výplatě nemocenského po uplynutí podpůrní doby,
- ukončení dočasné pracovní neschopnosti, potřeby ošetřování nebo potřeby dlouhodobé péče v případech, kdy okresní správa sociálního zabezpečení (Pražská správa sociálního zabezpečení, Městská správa sociálního zabezpečení Brno) zjistí, že jsou důvody pro ukončení dočasné pracovní neschopnosti, potřeby ošetřování nebo potřeby dlouhodobé péče, pokud ji neukončil ošetřující lékař,
- regresních náhradách,
- přestupcích,
- v dalších případech stanovených zákonem o nemocenském pojištění.²³

2.4 DRUHY DÁVEK A PODMÍNKY NÁROKU NA NEMOCENSKÉ

V rámci nemocenského pojištění je možné uplatnit nárok na tyto dávky:

- Ošetřovné
- Peněžitá pomoc v mateřství
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Otcovská
- Dlouhodobé ošetřovné
- Nemocenské²⁴

Každá dávka má jiné podmínky nároku. Nárok na dávku vzniká, jestliže podmínky pro vznik nároku na dávku byly splněny v době pojištění.²⁵ Problematika nemocenského pojištění a nároku na dávku je poměrně rozsáhlá, proto se v rámci analýzy správního řízení budeme zabývat konkrétně nárokem na nemocenské.

---

²³ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §1

²⁴ Tamtéž §4

²⁵ Tamtéž §14

2.4.1 NÁROK NA NEMOCENSKÉ A POSUZOVÁNÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU

Dávka nemocenského se vyplácí na základě písemné žádosti podepsané fyzickou osobou, uplatňující svým podpisem nárok na dávku, za kterou se považuje rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo potvrzení o nařízení karantény, vydané ošetřujícím lékařem nebo orgánem na ochranu veřejného zdraví na předepsaném tiskopise.²⁶

Žádost o výplatu dávky je podávána u zaměstnavatele, jestliže jde o zaměstnance, nebo u příslušné Okresní správy sociálního zabezpečení, pokud se jedná o osoby samostatně výdělečně činné. Dále u dalších příslušných a služebních útvarů v jiných případech.

Pracovní neschopností se rozumí stav, který pro poruchu zdraví nebo jiných stanovených důvodů neumožňuje pojištěnci vykonávat dosavadní pojištěnou činnost nebo plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání, pokud trvá dočasná pracovní neschopnost po skončení dosavadní pojištěné činnosti, a to i když pojištěnec není uchazečem o zaměstnání nebo dočasná pracovní neschopnost vznikla v ochranné lhůtě.²⁷

Lékař rozhodne o vzniku dočasné pracovní neschopnosti pojištěnce nejčastěji, pokud zjistí vyšetřením, že jeho zdravotní stav nedovoluje vykonávat dosavadní zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost, dále v ochranné lhůtě, pokud zdravotní stav zabraňuje plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání, potom také jestliže byl pojištěnec přijat do ústavní péče na celou dobu pobytu nebo byl jako původce přijat s nezletilým dítětem do ústavního zařízení.²⁸

V odůvodněných případech lze uznat pojištěnce dočasně práce neschopným dřívějším dnem, nejvýše však tři kalendářní dny přede dnem, v němž byla dočasná pracovní neschopnost zjištěna. Pokud pojištěnec vykonává několik pojištěných činností, posuzuje ošetřující lékař každou pojištěnou činnost samostatně.²⁹

---

²⁶ ÚZ sociální pojištění, 1.vyd. Sagit, Ostrava s. 98, ISBN 978-80-7488-329-3

²⁷ Tamtéž s. 62

²⁸ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §57

²⁹ Tamtéž §57 odst. 3

V případě nemoci má nárok na výplatu nemocenského zaměstnanec, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo mu byla nařízena karanténa v trvání na dobu delší než čtrnáct dní. Prvních čtrnáct dní pracovní neschopnosti je zaměstnanci poskytováno od zaměstnavatele formou náhrady mzdy. Od 1. července 2019 došlo ke zrušení karenční doby³⁰ týkající se nevyplácení nemocenského první tři dny pracovní neschopnosti. Nárok na výplatu nemocenského je nyní již od prvního dne pracovní neschopnosti.

K tomu, aby zaměstnanec, osoba samostatně výdělečně činná, nebo zahraniční zaměstnanec mohli čerpat nemocenské, musí být splněno několik podmínek. Ty lze rozdělit na podmínky stanovené pro vznik nároku na nemocenské a podmínky stanovené pro výplatu nemocenského.

2.4.2 PODMÍNKY NÁROKU A OCHRANNÁ LHŮTA

Nárok na nemocenské vzniká, pokud ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo v době pojištění.³¹

Nemocenské náleží také tehdy, pokud ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo k zániku na pojištění v ochranné lhůtě. Ochrannou lhůtou je doba po skončení pojištění, v níž je pojištěnec před vznikem dalšího pojištění chráněn pro případ vzniku dočasné pracovní neschopnosti a nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Ochranná lhůta pro nárok na nemocenské činí sedm kalendářních dnu ode dne zániku pojištění, pokud však pojištění trvalo kratší dobu, ochranná lhůta je jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů trvalo pojištění. Tato délka ochranné lhůty je platná pro nemocenské i u žen, jejichž pojištění skončilo v době těhotenství.³²

Ochranná lhůta může předčasně zaniknout například vznikem nového pojištění nebo posledním dnem přede dnem, od něhož náleží výplata starobního nebo invalidního důchodu.³³

---

³⁰ Zákon č. 262/2006 sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů byl novelizován zákonem č. 32/2019 Sb.

³¹ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §14

³² Tamtéž §15

³³ Tamtéž, §15

Ochranná lhůta vůbec neplyne u poživatelů starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, dále ze zaměstnání sjednaného pouze na dobu dovolené na zotavenou, ze zaměstnání malého rozsahu, dále pak ze zaměstnání na dohodu o provedení práce, ze zaměstnání studenta sjednaného pouze po dobu prázdnin, nebo v případech, že pojištění odsouzeného nebo osoby ve výkonu zabezpečovací detence skončí v době jejich útěku z místa výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.³⁴

Pojištěnec má nárok na nemocenské, pokud byl uznán dočasně práce neschopným nebo mu byla nařízena karanténa. Nárok na nemocenské nemá pojištěnec, který si přivodil dočasnou pracovní neschopnost úmyslně.³⁵ Pro osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnance je podmínkou nároku na nemocenské účast na pojištění po dobu alespoň třech měsíců bezprostředně předcházejících dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo dni, od něhož je nařízena karanténa.³⁶

Podmínky nároku na výplatu nemocenského:

- Nevykonávat pojištěnou činnost, to znamená, že zaměstnanec nemá nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou vykonává práci v zaměstnání, ze kterého nemocenské náleží. Osoba samostatně výdělečně činná nemá nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou osobně vykonává samostatnou výdělečnou činnost. Zahraniční zaměstnanec nemá nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou vykonává činnost ve prospěch zahraničního zaměstnavatele.³⁷
- Ztráta započitatelného příjmu, kdy zaměstnanec nemá nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou mu nadále náleží podle zvláštních právních předpisů započitatelný příjem ze zaměstnání, z něhož mu náleží nemocenské.

---

³⁴ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů §15

³⁵ Tamtéž §31

³⁶ PŘIB.,J., Nemocenské pojištění v praxi, zákon s výkladem, GRADA Publishing, a.s., 2010,s. 88-92. ISBN 978-80-2P47-3203-9

³⁷ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §28

- Neplacené volno je podmínka ztráty započitatelného příjmu, která však dále znamená, že se nemocenské nevyplácí zaměstnanci za dobu, po kterou mělo trvat pracovní volno bez náhrady příjmu, pokud dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo karanténa byla nařízena nejdříve dnem, který následuje po dni nástupu na takové volno. Nemocenské se nevyplácí zaměstnanci ani za dobu, po kterou trvala stávka, vznikla-li dočasná pracovní neschopnost nebo byla-li nařízena karanténa nejdříve dnem, který následuje po dni, ve kterém se zaměstnanec stal účastníkem stávky.³⁸

Pojištěnec, který je dočasně neschopen práce, je povinen nahlásit ošetřujícímu lékaři adresu, na které se bude zdržovat. Tuto adresu si pojištěnec volí sám a na této adrese se musí zdržovat. Dále je povinen dodržovat režim práce neschopného pojištěnce a dodržovat vycházky, pokud je má stanoveny. Nedodržení léčebného režimu práce neschopného pojištěnce může vést k dočasnému krácení či odnětí dávky nemocenského.³⁹

Posouzením nároku na dávky nemocenského pojištění se rozumí posouzení, zda nárok z nemocenského pojištění vznikl. Při posuzování nároku se vychází z příslušných ustanovení. Jako podklad pro posouzení nároku na dávku nemocenského pojištění slouží žádost o dávku, Příloha k žádosti o dávku a další podklady ovlivňující nárok na dávku.

2.4.3 PODPŮRČÍ DOBA U NEMOCENSKÉHO

Podpůrčí doba pro nemocenské začíná patnáctým kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo patnáctým kalendářním dnem nařízené karantény a končí dnem, jímž končí dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa, pokud nárok na nemocenské trvá až do tohoto dne. Podpůrčí doba trvá nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény.⁴⁰

---

³⁸ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §28

³⁹ Tamtéž §64 odst.1 písm. b)

⁴⁰ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §26

Pokud nárok na nemocenské vznikl z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, je ještě nutno případně provést zápočet předchozích období dočasné pracovní neschopnosti. Tento zápočet se provede tak, že se do podpůrní doby započtou doby předchozích dočasných pracovních neschopností, pokud spadají do období 380 kalendářních dnů před vznikem dočasné pracovní neschopnosti (uvedený zápočet se však neprovádí, v případě, kdy pojištěná činnost trvala aspoň 190 kalendářních dnů od skončení poslední dočasné pracovní neschopnosti).⁴¹

Nemocenské může být na základě písemné žádosti pojištěnce z rozhodnutí příslušné správy sociálního zabezpečení poskytováno i po vyčerpání podpůrní doby, a to za předpokladu, že lze očekávat, že zaměstnanec v krátké době opět nabude pracovní schopnosti. Takto je však možno vyplácet nemocenské jako dávku dobrovolnou nejdéle celkem po dobu 350 kalendářních dnů po uplynutí 380-ti denní podpůrní doby pokud by nebyl proveden žádný zápočet předchozí podpůrní doby, do dvou let ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti.⁴² Při jednotlivém prodloužení výplaty nemocenského však nesmí být doba tohoto prodloužení delší než 3 měsíce, prodloužení lze provádět opakovaně.⁴³

U poživatelů starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně platí, že se jim nemocenské vyplácí od patnáctého dne dočasné pracovní neschopnosti (karantény) po dobu nejvýše sedmdesát kalendářních dnů, nejdéle však do dne, jímž končí pojištěná činnost.⁴⁴ Při více dočasných pracovních neschopnostech v jednom kalendářním roce se nemocenské vyplácí v tomto roce nejvýše po dobu sedmdesát kalendářních dnů, započítávají s tedy i předchozí dny, za které bylo v daném roce vypláceno nemocenské.⁴⁵

---

⁴¹ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů §26 odst. 2

⁴² Tamtéž §27

⁴³ ŽENÍŠKOVÁ, M., PŘIB, M., Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady 10. vyd., s. 96 ANAG Olomouc ISBN 978-80-7554-108-6

⁴⁴ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů §28

⁴⁵ Tamtéž, §14

2.4.4 UPLATNĚNÍ NÁROKU NA DÁVKU

Po doručení žádosti o dávku nemocenského pojištění je každý doklad označen evidenčním číslem a zadán do systému. Při zadávání jednotlivých dokumentů je třeba zkontrolovat všechny údaje o pojištenci uvedené na žádosti o dávku nemocenského pojištění a porovnat je s údaji v kmenových evidencích. U žádosti o nemocenské je navíc třeba údaje porovnat s údaji zadanými do evidence dočasně práce neschopných pojištěnců. Pokud jsou všechny údaje v pořádku a dávka splňuje všechny náležitosti, nic nebrání její výplatě.

Posouzením nároku na dávky nemocenského pojištění se rozumí posouzení, zda nárok z nemocenského pojištění vznikl. Při posuzování nároku se vychází z příslušných ustanovení. Jako podklad pro posouzení nároku na dávku nemocenského pojištění slouží žádost o dávku, Příloha k žádosti o dávku a další podklady ovlivňující nárok na dávku. V některých případech nelze ani při existenci všech náležitostí posoudit, zda nárok na dávku vznikl a je nutné tuto skutečnost přešetřit. U zaměstnání malého rozsahu je třeba ověřit, zda v měsíci, ve kterém vznikla sociální událost odůvodňující poskytování dávky nemocenského pojištění, byla splněna podmínka účasti na nemocenském pojištění, to znamená dosažení částky rozhodného příjmu (bod b) Přílohy k žádosti o dávku.⁴⁶

Nemocenské náleží též, jestliže za trvání zaměstnání malého rozsahu nebo dohody o provedení práce vznikne dočasná pracovní neschopnost nebo byla nařízena karanténa nebo dojde k nástupu na nemocenské v kalendářním měsíci, v němž zaměstnanec není účasten pojištění, avšak byl účasten pojištění při výkonu zaměstnání malého rozsahu nebo zaměstnání na základě dohody o provedení práce aspoň ve třech kalendářních měsících bezprostředně před kalendářním měsícem, v němž vznikla tato sociální událost. Splnění této podmínky lze ověřit z informací o započitatelných příjmech uvedených na Příloze k žádosti o dávku.⁴⁷

---

⁴⁶ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §1

⁴⁷ Tamtéž §24

Pojištěnec, který je dočasně neschopen práce, je povinen nahlásit ošetřujícímu lékaři adresu, na které se bude zdržovat. Tuto adresu si pojištěnec volí sám a na této adrese se musí zdržovat. Dále je povinen dodržovat režim práce neschopného pojištěnce a dodržovat vycházky, pokud je má stanoveny. Nedodržení léčebného režimu práce neschopného pojištěnce může vést k dočasnému krácení či odnětí dávky nemocenského.⁴⁸

2.4.5 DOŠETŘOVÁNÍ ÚDAJŮ

V případě názaku rozporu v nároku na dávku je třeba zabezpečit přešetření údajů a případně jejich opravu v kmenových evidencích příslušnou aplikací v souladu s platnou metodikou.

Příklady došetřování: bez uvedení rodného čísla nebo evidenčního čísla pojištěnce nelze žádost o dávku nemocenského pojištění zpracovat. Pokud v evidenci pojistných vztahů není uveden pojistný vztah, ze kterého je nárok na dávku uplatňován, je možno nárok na dávku nemocenského pojištění zpracovat až po zpracování dokumentu Oznámení o nástupu do zaměstnání. Pokud žadatel neuvedl způsob výplaty dávky, pak je třeba vyzvat pojištěnce k doplnění žádosti. Jestliže zaměstnavatel chybně stanovil rozhodné období, popř. uvedl údaje rozdílné od evidence pojistných vztahů, je třeba údaje u zaměstnavatele ověřit a zabezpečit jejich opravu zaměstnavatelem.

Dále je třeba vždy kontrolovat, zda zaměstnanec odpracoval v den vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény celou směnu. V případě, že z informací obsažených na Příloze k žádosti o dávku je zřejmé, že zaměstnanec v první den dočasné pracovní neschopnosti odpracoval celou směnu, je nutné tuto situaci prošetřit. Stejně tak pokud dojde k rozporu mezi informací o důchodu uvedenou na žádosti o dávku a na Příloze k žádosti o dávku, je třeba informaci o důchodu přešetřit ve spolupráci s oddělením důchodového pojištění.

Dalším častým případem je dočasná pracovní neschopnost jako následek úrazu, u kterého je vždy vyžadováno prohlášení, jakým způsobem k úrazu došlo, a to v případě

---

⁴⁸ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §64 odst.1 písm. b)

nepracovního úrazu od pojištěnce nebo v případě pracovního úrazu od pojištěnce nebo zaměstnavatele. Prohlášení lze učinit na tiskopise Záznam o úrazu. Údaj vyplněný ošetřujícím lékařem na Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, za jakých podmínek vznikla dočasná pracovní neschopnost, je pouze signalizační. V případě uplatnění nároku na nemocenské existují skutečnosti, které nesporně odůvodňují jeho výplatu ve výši 50 %, orgán rozhodne o nároku na dávku ve zkráceném řízení a nemocenské vyplatí ve výši 50 %.⁴⁹ Tato skutečnost musí být pojištěnci písemně oznámena⁵⁰. Při takovém postupu musíme vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, doloženého potřebnými podklady. Všechny podstatné informace týkající se nároku na dávku nebo její výše je třeba uvést zejména do poznámky na případu.

Přešetření údajů v nejednom případě slouží jako podklad pro zahájení správního řízení. V některých případech jsou údaje sporné a je z nich patrné, že se bude jednat o dávku, na kterou nebude nárok. Zde následně přistupujeme k vedení správního řízení.

---

⁴⁹ Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, §31

⁵⁰ Tamtéž, §84 odst. 2 písm. c)

3 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Správní orgán v rámci správního řízení podniká kroky, jejichž účelem je vydání rozhodnutí o dané věci. Jedná se o proces aplikace správního práva, jehož cílem je vydání individuálního správního aktu, přičemž se realizuje ve vzájemně na sebe navazujících fázích.⁵¹ Správní řízení postupuje dle procesních postupů správního práva. Právní úprava zaručuje zákonnost úzce spjatou se součinností dotčených osob. Správní řízení vedou a rozhodují o něm pouze orgány příslušné dle zákona vzhledem k věcné a místní příslušnosti.⁵²

Řízení a rozhodování v rámci sociálního zabezpečení a Odboru nemocenského pojištění má konkrétní a individuální charakter. Konkrétnost rozhodování zde znamená založení, změnu nebo zrušení konkrétního práva nebo povinnosti fyzické či právnické osoby nebo prohlášení, že taková osoba práva nebo povinnosti má či nemá. Individuálním správním aktem je myšlena aplikace norem správního práva v konkrétních situacích a na konkrétní případy. Individuální správní akty jsou směřovány vždy ke zcela konkrétním, takzvaným individualizovaným subjektům správního práva, nepředstavují tedy právní normy, ale naopak obecně závazné předpisy aplikují na konkrétní individualizované případy. Svou povahou je každý tento správní akt výsledkem jednostranné činnosti správního orgánu, která konkrétně navazuje na obsah norem správního práva.⁵³

Správní řízení postupuje dle procesních postupů správního práva. Právní úprava zaručuje zákonnost úzce spjatou se součinností dotčených osob. Správní řízení vedou

---

⁵¹ HORZINKOVÁ, E., Správní právo procesní, Leges,s.ro., Praha, 2.vyd., s. 27, ISBN 978-80-87212-011

⁵² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §1 odst. 1

⁵³ PRŮCHA, P., Správní právo obecná část. 8. vyd. Doplněk, Brno, 2012. s. 155. ISBN 978-80-72390-281-0.

a rozhodují o něm pouze orgány příslušné dle zákona vzhledem k věcné a místní příslušnosti.⁵⁴

Správní řízení je charakterizováno zásadami, které definují a upravují veškeré činnosti správních orgánů při výkonu veřejné správy a slouží jako vzor pro aplikaci správního práva. Dodržování zásad je kontrolovatelné a rozhodnutí správních orgánů jsou přezkoumatelná.

3.1 ZÁKLADNÍ ZÁSADY ŘÍZENÍ A PŘÍKLADY JEJICH APLIKACE V RÁMCI NEMOCENSKÉHO

Zásady správního řízení definuje správní uvážení. Skulová tento pojem definuje jako zákonem předvídanou situaci, kdy správní orgán může postupovat dle vlastního uvážení, dle okolností se může toto vymezení být podmíněné zohledněním určitých kritérií, či volné.⁵⁵ Mezi nejdůležitější základní zásady zejména patří:

- **Zásada legality (zákonosti)** §2 odst. 1 Správního řádu
jedná se o nejdůležitější zásadu, dle které je třeba vždy postupovat v souladu se zákony. V rámci řízení na odboru nemocenského pojištění to znamená, že celý průběh správního řízení musí být v souladu s právními předpisy, normami, normami EU a ratifikovanými mezinárodními smlouvami. Dle Hendrycha definice legality stanoví státu povinnost tato práva vymáhat a postihnout každého, kdo by jednal s nimi v rozporu.⁵⁶
- **Zásada ochrany dobré víry a oprávněných zájmů** §2 odst. 3 Správního řádu
*„Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem.“*⁵⁷ Správní orgán posoudí, zda zahájit či nezahájit řízení, účastník řízení má možnost jednak podat žádost, ale i možnost zpětvzetí žádosti.

---

⁵⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů §1 odst. 1

⁵⁵ SKULOVÁ, S. Správní uvážení: základní charakteristika a souvislosti pojmu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 22 ISBN 80-210-3237-5

⁵⁶ HENDRYCH, D., et al. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 3. vyd., 2009. s. 785 ISBN 978-80-7400-059.

- **Zásada materiální pravdy §3 Správního řádu**

znamená dokazování věcí, o nichž nejsou důvodné pochybnosti, rozhodnutí vychází ze zjištěného stavu věci. Toto se na odboru nemocenského týká například porušení léčebného režimu dočasně práce neschopného pojištěnce, dokazování skutečnosti a následného krácení či odnětí dávky nemocenského.

- **Zásada souladu s veřejným zájmem §4 Správního řádu**

týká se povinnosti chovat se zdvořile a podle možností vycházet vstřícně, dále jde o zájem všech občanů jako celku na způsobu řešení konkrétního právního vztahu, a to zejména návaznosti na objektivně zjištěný skutkový stav věci tak, aby při řešení skutkově stejných nebo podobných případů nevznikaly rozdíly. Toto je na odboru nemocenského pojištění řešeno použitím meritorních rozhodnutí.

- **Zásada rychlosti a hospodárnosti postupů (procesní ekonomie) §6 odst.1 Správního řádu**

zahrnuje povinnost vyřizovat vše bez průtahů v zákonné lhůtě bez zbytečných nákladů. Je třeba řešit veškeré případy bezodkladně, jednoduše, účelně, správným rozhodnutím. Účastník má právo se v případě průtahů obrátit na nadřízený správní orgán, aby učinil opatření proti nečinnosti.

- **Zásada spolupráce správních orgánů a souladnosti postupů**

znamená povinnost postupovat v součinnosti s občany a organizacemi a spolupracovat mezi sebou. V případě dožádání například posouzení klienta Lékařskou posudkovou službou je třeba, aby bylo posouzeno v termínu a posudek o zdravotním stavu předán v souladu s platnými postupy.

- **Zásada rovnosti a nestrannosti §7 Správního řádu**

zde správní orgán vyžaduje od všech osob stejné plnění povinností. Všichni jsou si rovni před zákonem. Během celého řízení je možné dokládat důkazy, až do vydání rozhodnutí.

- **Zásada zákazu zneužití správního uvážení** §2 odst. 2 Správního řádu vyžaduje uplatnění pravomoci správního orgánu vždy jen k účelům a rozsahu stanoveném zákonem. Postup správního orgánu lze přezkoumat správním orgánem vyššího stupně. V našem případě Českou správou sociálního zabezpečení.
- **Zásada písemnosti modifikovaná zásadou ústnosti** §49 odst.1 Správního řádu zásada ústnosti lze aplikovat vždy, může-li přispět ke zjištění skutečného stavu věci nebo hospodárnosti řízení. Tato zásada zcela charakterizuje správní řízení, kdy je vedeno řízení na základě písemných podkladů. Ke každé věci je veden spis a vyhotovuje se písemné rozhodnutí. Zásada ústnosti se uplatňuje při objasnění skutkového stavu věci (například písemná žádost o prodloužení podpůrní doby nemocenského podaná na předepsaném tiskopise, informace o průběhu řízení lze sdělit účastníku řízení ústně).

Základní zásady mají význam také proto, že byly zvýšeny požadavky na kvalitu rozhodování veřejné správy, což dále souvisí se zvyšování nároků na efektivitu veřejné správy, a to zejména v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie a nadále zvyšujícím se počtu norem, které je povinna i Česká republika v rámci unijních pravidel dodržovat. Základem je takzvaná Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Zde se setkáváme se souhrnným pojmem „*princip dobré správy*“ (Good Governance, Good Administration). Požadavek dobré správy: „*dobrá, správná, spravedlivá.*“⁵⁸ Je třeba, aby všechny tyto zásady byly v rovnováze je nutné uplatňovat je současně při hledání optimálního řešení.⁵⁹

Správní řízení postupuje dle procesních postupů správního práva. Právní úprava zaručuje zákonnost úzce spjatou se součinností dotčených osob. Správní řízení vedou a rozhodují o něm pouze orgány příslušné dle zákona vzhledem k věcné a místní příslušnosti.⁶⁰

⁵⁸ PITROVA, L. et al. Evropské správní soudnictví. Praha: C. H. Beck, 1998. s. 338. ISBN 80-7179-1830

⁵⁹ PRŮCHA, P. Správní právo obecná část. 8. vyd. Brno: Doplněk, 2012. s. 27-30, s. 47-75. ISBN 978-80-7239-0-281-0

⁶⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §1 odst. 1

3.2 VĚCNÁ A MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST

V souladu se základními zásadami správního řízení je třeba, aby správní orgán dodržoval určité požadavky a nároky. S tím souvisí dodržování pravidel ohledně věcné a místní příslušnosti dle správního řádu.

Věcná příslušnost správních orgánů určuje, který správní orgán je povolen jednat a rozhodovat. Věcná příslušnost je vždy stanovena zákonem.⁶¹

Místní příslušnost se řídí správním řádem a je určována dle několika kritérií. V řízení, kde jde o účastníka, se místní příslušnost řídí místem této činnosti. Pokud je účastníkem řízení podnikající osoba, je místní příslušnost určena místem trvalého pobytu na území České republiky.⁶² V ostatních řízeních týkajících se právnické osoby je místní příslušnost dána místem jejího sídla nebo místem její organizační složky v České republice.⁶³ Například v případě nemocenského a žádosti o dávku nemocenského pojištění se řídí místní příslušnost sídlem zaměstnavatele a v případě žádosti o prodloužení podpůrčí doby se místní příslušnost řídí trvalým pobytem žadatele.

3.3 ÚKONY V ŘÍZENÍ

Veškeré správní úkony se řídí Správním řádem, pokud nestanoví zvláštní zákon jiný postup. Jednotlivé úkony v řízení jsou provedeny písemně dle zásady písemnosti, pokud zákon nestanoví jinak nebo to nevyklučuje povaha věci. Jednotlivá sdělení v průběhu řízení lze vůči přítomnému účastníku učinit ústně (zásada ústnosti), pokud účastník na písemné formě netrvá.

V každé věci vyhotoven správní spis v listinné podobě, označený spisovou značkou, do kterého se zapisuje průběh veškerých prováděných úkonů. S ohledem na dodržování hospodárnosti řízení správní spis obsahuje pouze ty písemnosti, které bezprostředně souvisí s předmětem daného řízení (například písemnost, na jejímž základě bylo řízení

---

⁶¹ HORZINKOVÁ, E. Správní právo procesní, Leges,s.ro., Praha, 2.vyd., s. 27, ISBN 978-80-87212-01-1

⁶² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů §11

⁶³ UZ, Správní řád,1 .vyd. Sagit, Ostrava s. 19, ISBN 978-80-7488-234-0

zahájeno, vyjádření účastníka k předmětu řízení, rozhodnutí ve věci, doklady o doručení a další písemnosti osvědčující dané skutečnosti).⁶⁴ Spis musí obsahovat seznam všech písemností, které správní orgán použije, včetně příloh, s určením data vložení do spisu.

Vedením správního řízení a vydání samotného správního rozhodnutí je pověřena oprávněná úřední osoba. Veškeré informace o tom, kdo je oprávněnou úřední osobou a jaký je stav probíhajícího řízení, je možné účastníku řízení na požádání sdělit.⁶⁵

3.4 PŘEDMĚT ŘÍZENÍ

Předmětem správního řízení v prvním stupni ve věcech nemocenského pojištění bývá dávka nemocenského, jejíž doklady obsahují nesprávnosti, dle kterých ze zákona nebude nárok na dávku nemocenského ze zákona nebo je řízení o nároku sporné. Správní řízení na odboru nemocenského pojištění rozhoduje mimo jiné o řízení o vrácení přeplatku na dávce nemocenského pojištění, o přestupku právnických osob, o prodloužení podpůrčí doby nemocenského pojištění, ustanovení zvláštního příjemce, řízení o nároku na dávku nemocenského pojištění a dalším.

3.5 STUPNĚ ŘÍZENÍ

Z hlediska analýzy správního řízení je třeba zmínit i jeho stupně. V prvním stupni řízení rozhodují ve věcech nemocenského příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, Pražská správa sociálního zabezpečení a Městská správa sociálního zabezpečení Brno. O odvolání proti rozhodnutí vydaném v prvním stupni rozhodují příslušná pracoviště České správy sociálního zabezpečení. Odvolací lhůta činí 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Odvolání se podává u Okresní správy sociálního zabezpečení, Pražské správy sociálního zabezpečení nebo Městské správy sociálního zabezpečení Brno, která rozhodnutí vydala.

---

⁶⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §17

⁶⁵ Tamtéž §15

3.6 PRŮBĚH SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Průběh správního řízení se většinou člení na několik na sebe navazujících etap. Od zahájení řízení oznámením, opatřování podkladů a dokazování pro vydání rozhodnutí, po samotné písemné vyhotovení rozhodnutí. Tato základní posloupnost může být upravena například přerušáním řízení usnesením nebo vydáním jiných procesních rozhodnutí.⁶⁶

3.7 ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Správní řízení na Oddělení nemocenského pojištění se zahajuje dvěma způsoby:

Na žádost, kterou si podá sám účastník řízení (zásada dispoziční), na odboru nemocenského zabezpečení nejčastěji v případě Žádosti o prodloužení podpůrcí doby nemocenského pojištění,

dále **z moci úřední** (zásada oficiality), kterou zahájí správní orgán, zejména v případě Řízení o nároku nebo přestupku. Konkrétně například v případě Řízení o vrácení přeplatku na dávce nemocenského pojištění, Řízení o nároku na dávku nemocenského pojištění a v dalších případech a přestupkovém řízení.

Zahájení řízení vychází z principu legality, kdy *“správní orgány jsou povinny zjišťovat a projednávat všechny přestupky, o nichž se dozví, samozřejmě v mezích své pravomoci a působnosti respektive příslušnosti.”*⁶⁷ Řízení o žádosti je zahájeno dnem doručení věcně a místně příslušnému orgánu.⁶⁸ Pokud je žádost podána u správního orgánu, který není k jejímu vyřízení věcně nebo místně příslušný, správní řízení není podáním takové žádosti zahájeno. Řízení z moci úřední je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení řízení účastníku řízení. Pokud se jedná o podání žádosti, je třeba, aby splňovalo veškeré náležitosti.⁶⁹

---

⁶⁶ HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 793. ISBN 97-80-179470-6241

⁶⁷ FIALA, Z., et. al., Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017., s. 164 ISBN 978-80-7502-219-6

⁶⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §44 odst. 1

⁶⁹Tamtéž §37 odst.2

3.8 NÁLEŽITOSTI PODÁNÍ

Žadatel učiní podání vůči správnímu orgánu, který je věcně a místně příslušný. Pokud je podání adresováno a doručeno nepřislušnému správnímu orgánu, je tento správní orgán povinen je postoupit příslušnému orgánu a uvědomit o tom žadatele.

Žádost musí splňovat základní náležitosti, z podání zejména musí být patrné, kdo ho podává, které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba uvede jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, případně jinou adresu na doručování. Právnícká osoba uvede svůj název, případně obchodní firmu, identifikační číslo, adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování. Dalšími náležitostmi jsou číslo jednací, spisová značka a podpis oprávněné úřední osoby.⁷⁰

Pokud nemá podání předepsané náležitosti nebo má jiné vady, pomůže správní orgán žadateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.⁷¹

3.9 PŘIJÍMÁNÍ PODNĚTŮ K ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

Správní řízení je vedeno z úřední pravomoci, zahajuje se oznámením.⁷² Správní orgán je povinen přijímat podněty k zahájení řízení a rovněž sdělit účastníku řízení ve lhůtě 30 dnů od obdržení podnětu, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu.⁷³ V oznámení o zahájení řízení musí být vymezen předmět řízení, to znamená vylíčení skutkového stavu věci (konkrétní jednání účastníka řízení) a důvod zahájení řízení (o jakých právech a povinnostech bude rozhodováno). Vymezení předmětu řízení v oznámení o zahájení řízení se nemůže podstatně lišit od následně vydaného rozhodnutí, respektive jeho výroku.

---

⁷⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §37

⁷¹ Tamtéž §37 odst.3

⁷² HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 173. ISBN 97-80-179470-6241

⁷³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §42

Správní orgán usnesením odloží věc v případě, že vůči němu byl učiněn úkon, který zjevně není žádostí, nebo z něj nelze zjistit, kdo ho učinil, nebo bylo učiněno podání, k jeho vyřízení není věcně příslušný žádný správní orgán.⁷⁴

3.10 DORUČOVÁNÍ

Česká správa sociálního zabezpečení má povinnost doručovat písemnosti ve správním řízení prostřednictvím datové sítě do datové schránky adresáta, dále prostřednictvím svých pracovníků jako doručovatelů, dále obecního úřadu nebo policejních orgánů příslušných podle místa doručení, nejčastěji však prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

3.10.1 DORUČOVÁNÍ DO DATOVÝCH SCHRÁNEK

Právníckým osobám je ve většině případů písemnost doručována prostřednictvím datové schránky. Doručovat lze, pokud to umožňuje povaha dokumentu, a jestliže má fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnou svou datovou schránku. Písemnost je adresátovi doručena okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba mající dle svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.⁷⁵ Nedojde-li k přihlášení do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne dodání, považuje se písemnost za doručenu posledním dnem této lhůty (fikce doručení)⁷⁶ a fikce doručení nastupuje desátý den ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky adresáta, bez ohledu na to, zda poslední den této lhůty připadl na pracovní den, sobotu, neděli nebo svátek.

3.10.2 DORUČOVÁNÍ NA ADRESU

Pokud není možné písemnost doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, lze ji doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. V případech, kdy doručuje ve smyslu ustanovení § 19 odst. 3 SŘ (Správní řád), pak písemnosti doručuje přednostně na adresu, kterou účastník řízení oznámí jako adresu

---

⁷⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §43

⁷⁵ Zákon č. 300/2008 Sb., O elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů,

⁷⁶ Tamtéž § 17 odst. 3

pro doručování, nebo na elektronickou adresu (není povinností správního orgánu doručovat na adresu trvalého bydliště nebo sídla). Doručuje-li okresní správa sociálního zabezpečení písemnost prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a je-li jí známo, že účastník řízení uvádí fiktivní adresu nebo adresu, na které se nezdržuje, aby mařil doručení, doručuje se mu na adresu trvalého bydliště, sídla nebo na adresu známého pobytu. V rámci správního řízení je písemnost adresována do vlastních rukou. Do vlastních rukou se doručují předvolání, rozhodnutí a všechny písemnosti, o nichž tak stanoví zvláštní zákon, a jiné písemnosti, nařídí-li to oprávněná úřední osoba. Pokud není možné písemnost doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, lze ji doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Každá písemnost doručovaná do vlastních rukou musí mít dodejku, kterou provozovatel poštovních služeb vrací s potvrzením o převzetí písemnosti nebo, pokud to správní orgán nevyloučil, s oznámením o vložení zásilky do schránky či na jiné vhodné místo, pokud byl adresát vyzván k převzetí zásilky, avšak v rámci úložné lhůty si ji nevyzvedl.⁷⁷

O neúspěšném doručení konkrétní písemnosti se adresát písemně vyrozumí vložním oznámením o neúspěšném doručení do jeho domovní schránky nebo na jiné vhodné místo. Součástí oznámení je výzva k vyzvednutí písemnosti, ve které musí být uvedeno, kde přesně (adresa), který den nejdříve (datum, popř. hodina) a ve kterou denní dobu (uvedením dnů a hodin) si může adresát písemnost převzít. Úložní lhůta je deset dní a počítá se od prvního dne, kdy si adresát může písemnost fakticky vyzvednout.⁷⁸

3.10.3 DORUČOVÁNÍ DO CIZINY

Zdržuje-li se adresát v cizině nebo jeho sídlo nebo pobyt, popř. jiná adresa pro doručování podle ustanovení § 19 odst. 3 SŘ je v cizině, lze mu písemnost doručit prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nebo prostřednictvím příslušného

---

⁷⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, §49

⁷⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §24

orgánu státní správy pověřeného k doručování písemností do ciziny.⁷⁹ Pokud se tímto způsobem nepodaří písemnost doručit, ustanoví správní orgán adresátu zdržujícímu se v cizině opatrovníka.⁸⁰

3.10.4 DORUČOVÁNÍ VEŘEJNOU VYHLÁŠKOU

Veřejnou vyhláškou se doručují zpravidla písemnosti, které se doručují do vlastních rukou, nebo závažné písemnosti zakládající právní účinky, doručované jako doporučené písemnosti. Z povahy věci je vyloučeno doručovat veřejnou vyhláškou obyčejné písemnosti. Veřejnou vyhláškou se doručuje osobám neznámého sídla, osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, nebo nejsou známy, dále v dalších případech, které stanoví zákon. Doručení veřejnou vyhláškou je provedeno tak, že se písemnost vyvěsí na úřední desce, na písemnosti se vyznačí den vyvěšení. Písemnost je také zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup. Patnáctým dnem vyvěšení se písemnost považuje za doručenou.⁸¹

3.10.5 USTANOVENÍ OPATROVNÍKA

V ustanovení správního řádu jsou stanoveny případy, kdy je třeba správním orgánem ustanovit opatrovníka. Jedná se zejména o doručování osobám neznámého pobytu a sídla, osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, nebo osobám, které nejsou známy, osobám zvláště těžce zdravotně postiženým a dalším uvedeným dle zákona.⁸²

O ustanovení opatrovníka rozhoduje správní orgán usnesením. Opatrovníkem správní orgán ustanoví toho, u koho je osoba, jíž se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo jinou osobu, u níž je předpoklad, že bude řádně hájit zájmy opatrovance.⁸³

---

⁷⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 22

⁸⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §32

⁸¹ ŠROMOVÁ, E., Správní řízení od A do Z, 2. doplněné a přepracované vydání, ANAG, 2012, s. 107, ISBN 978-80-7263-696-9

⁸² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §32 odst. 2-8

⁸³ ÚZ, správní řád, soudní řád správní, Sagit, Ostava, 2018, s. 15, ISBN 978-80-7488-23-0

3.11 ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ

V případě, že se objeví nové skutečnosti a žadatel svoji žádost vezme zpět nebo byla podána žádost zjevně právně nepřijatelná, správní orgán usnesením řízení o žádosti zastaví. Řízení vedené z moci úřední se usnesením zastaví, jestliže zanikla věc a právo řízení, např. dojde k úmrtí účastníka řízení, toto usnesení se pouze zaznamená do spisu.⁸⁴

3.12 PODKLADY PRO VYDÁNÍ ROZHODNUTÍ

V průběhu řízení shromažďuje správní orgán podklady k vydání rozhodnutí. V souladu se zásadou objektivní pravdy⁸⁵ může být podkladem pro rozhodnutí vše, co umožňuje správnímu orgánu zjistit skutečný stav projednávané věci. Předpokladem pro správné a včasné rozhodnutí správního orgánu je náležitě zjistit skutkový stav věci v souladu se zásadami ve správním řízení. Správní orgán musí vyslechnout návrhy účastníků, brát v úvahu všechny známé skutečnosti, které mají vztah k projednání věci. Správní orgán, který vede řízení, samostatně rozhoduje o skutečnostech, které bude brát do úvahy. Pro vydání rozhodnutí mohou být podklady například návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé České správě sociálního zabezpečení z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, nebo i skutečnosti obecně známé.⁸⁶ V řízení, ve kterém má být z moci úřední uložena povinnost, je Česká správa sociálního zabezpečení povinna i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.

3.13 LHŮTA PRO VYDÁNÍ ROZHODNUTÍ

Jednou ze základních zásad správního řízení je zásada rychlosti. Je třeba vydat rozhodnutí ve lhůtách stanovených dle správního řádu.⁸⁷ Pokud je to možné, rozhodnutí vydáváme bezodkladně, toto se týká především rozhodnutí na základě doložených dokladů účastníkem řízení.

---

⁸⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů §66

⁸⁵ Tamtéž §3

⁸⁶ Tamtéž §50

⁸⁷ Tamtéž §71

Rozhodnutí je nutné vydat nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení.⁸⁸ Tato doba se prodlužuje ve lhůtě až 30 dnů v případě provádění některých důležitých setření, doručování vyhláškou, pokud se nedaří doručovat, ustanovení opatrovníka.

Pokud se jedná o zvlášť složitý případ, lze prodloužit na blíže neurčitou dobu nutnou k provedení dožádání, zpracování znaleckého posudku nebo k doručení písemnosti do ciziny. Lhůta k vydání rozhodnutí neběží po dobu nezbytnou k opatření údajů z úřední evidence, kterou vede sám správní orgán. Lhůta k vydání rozhodnutí se dá přerušit usnesením o přerušení řízení.

3.14 ROZHODNUTÍ

Na základě dokazování a shromáždění všech podkladů a zjištění stavu věci správní orgán vydává ve věci rozhodnutí (procesní a meritorní rozhodnutí).

Rozhodnutí je vyhotoveno písemnou formou (zásada písemnosti), ale může být vyhlášeno i ústně řízením na místě⁸⁹ v takovém případě je účastníkovi vždy na místě vydáno písemné potvrzení a následně písemné vyhotovení je mu doručeno dodatečně a bezodkladně.⁹⁰

3.14.1 NÁLEŽITOSTI ROZHODNUTÍ

Správní rozhodnutí musí mít vždy řádné formální a obsahové náležitosti. Obsahové části rozhodnutí jsou výrok, odůvodnění a poučení.⁹¹

Výrok je obsažen ve výrokové části a identifikuje účastníky řízení. Je třeba vždy dávat pozor, v jaké věci se rozhoduje. Zda se jedná o přiznání nebo nepřiznání, například podpůrčí doby a podobně. Výroková část může obsahovat jeden i více výroků.

---

⁸⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů §71

⁸⁹ Tamtéž §143

⁹⁰ SKULOVÁ, S et al., Správní právo procesní, Aleš Čeněk, Plzeň, 2008, s. 212. ISBN 978-80_7380-110-6

⁹¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů §68

Odůvodnění seznamuje účastníka řízení stručně a konkrétně s důvody obsaženými ve výroku rozhodnutí a informace o vypořádání správního orgánu s návrhy a námitkami účastníka řízení. Například u rozhodnutí o nároku na dávku nemocenského je zde rozepsán důvod, proč není nárok, z čeho jsme vycházeli a zda byla účastníkovi dána možnost tento důvod napravit a možnost se vyjádřit k podkladům rozhodnutí, a jestli na tuto možnost reagoval. Podle Průchy *„řádné odůvodnění má vést fyzické a právnické osoby k dobrovolnému plnění jejich povinností.“*⁹²

Poučení seznamuje účastníka s možností podání odvolání, dále s tím, v jaké lhůtě toto lze učinit a který správní orgán o odvolání rozhoduje. Dále zda má odvolání odkladný účinek.

Rozhodnutí musí dále obsahovat formální náležitosti jako označení správního orgánu, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka a podpis oprávněné úřední osoby, který v případě opisu (kopie listiny stejného obsahu) je možno nahradit zkratkou v. r. a doložkou „za správnost vyhotovení“ včetně jména, funkce a podpisu úřední osoby, která za správnost odpovídá. Pokud doručujeme rozhodnutí elektronicky, tak na místě otisku úředního razítka zaznamenáme slovy „otisk úředního razítka“ a podepíšeme elektronickým podpisem⁹³

3.14.2 OPRAVY ZŘEJMÝCH NESPRÁVNOSTÍ ROZHODNUTÍ

Pokud se ve vyhotoveném rozhodnutí objeví zřejmé nesprávnosti, kterými mohou být chyby v datech nebo jménech, je nutno toto opravit vydáním opravného rozhodnutí. U vadných správních aktů je brán ohled na závažnost vad, jejich charakter a důsledky, které mohou způsobit.⁹⁴ Pokud máme chybu ve výrokové části správního rozhodnutí,

---

⁹² PRŮCHA, P. Správní právo obecná část. 8. vyd. Brno: Doplněk, 2012. s. 27-30, s. 47-75. ISBN 978-80-7239-0-281-0 .

⁹³ SKULOVÁ, S., et al. Správní právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 213-225. ISBN 978-80-7380-110-6

⁹⁴HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 173. ISBN 97-80-179470-6241

vydáme opravné rozhodnutí. Pokud najdeme chybu v odůvodnění nebo poučení, vydáváme opravné usnesení. Proti oběma rozhodnutím lze podat odvolání.⁹⁵

3.15 OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Prostřednictvím opravných prostředků ve správním řízení je přezkum rozhodnutí správního orgánu, který vydal orgán v 1. stupni, a je prostředkem, který poskytuje možnost změnit rozhodnutí. Právní úprava opravných prostředků v rámci správního řízení vychází ze zásady dvojinstančnosti, podle které rozhodnutí soudu prvního stupně bude přezkoumáno před soudem druhého stupně, tedy projde dvěma instancemi. Dalším důvodem podání opravného prostředku bývá nesouhlas účastníka řízení, proti kterému je vydané rozhodnutí. Opravné prostředky v řízení o přestupcích existují řádné, mimořádné a dozorčí. Mezi řádné opravné prostředky směřující proti nepravomocným rozhodnutím, patří odvolání proti rozhodnutí, odpor a rozklad. Mimořádné opravné prostředky pak nadále směřují proti rozhodnutí správních orgánů, která již nabyla právní moci. Patří sem obnova řízení na návrh účastníka řízení nebo správního orgánu, dále institut nového rozhodnutí, a přezkumné řízení, které zahajuje vždy správní orgán z moci úřední.

3.15.1 OPRAVNÉ PROSTŘEDKY ŘÁDNÉ

Odvolání je upraveno ustanovením § 81 a ve správním řádu. Odvolání se podává správnímu orgánu, který vydal rozhodnutí v prvním stupni. Odvolání musí obsahovat obecné náležitosti podle ustanovení § 37 odst. 2 správního řádu. Těmito náležitostmi je zejména identifikace účastníka řízení, to znamená jméno, příjmení, datum narození a adresa, dále musí být jasné, proti jakému rozhodnutí odvolání směřuje a v jakém rozsahu ho napadá. Odvolací lhůta činí 15 dní ode dne doručení rozhodnutí. Podle ustanovení § 97 odst. 1 může účastník řízení v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení uvádět nové skutečnosti nebo důkazy. U odvolání se uplatňuje tzv. revizní princip, ten stanoví, že odvolací správní orgán přezkoumává odvoláním napadené rozhodnutí v plném rozsahu bez ohledu na rozsah námitek uvedených v odvolání. Vedle

---

⁹⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů §70

vydaného rozhodnutí a postupu orgánu 1. stupně se také posuzuje správnost rozhodnutí.⁹⁶ V případě, kdy správní orgán rozhodnutím porušuje práva, nebo aplikace práva nebyla správná, existují určité postupy: buď se rozhodnutí zruší pouze zčásti, nebo se rozhodnutí zruší a věc se vrátí k novému projednání. Správní orgán musí vysvětlit svůj právní názor a důvod, podle kterého část rozhodnutí byla zrušena, správnou část musí potvrdit.⁹⁷ Rozhodnutí o odvolání odvolací orgán musí vydat bez zbytečného odkladu, v ostatních případech platí ustanovení, že maximální délka je 30 dní.

Autoremedura je odvolání, které se podává u správního orgánu, který rozhodnutí vydal. Ten je může zrušit nebo změnit, pokud tím plně vyhoví odvolání a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni zúčastnění vyslovili souhlas. Proti tomuto rozhodnutí autoremedurou lze podat odvolání⁹⁸.

Opravným prostředkem proti příkazu je správním řádem (v ustanovení § 150 odst. 3) stanoven **odpor**. Odpor je dalším opravným prostředkem a hlavní výhodou pro účastníka je, že mu při odporu spíše nebude hrozit uplatnění změny k horšímu (například větší výše pokuty). Odpor se podává ve lhůtě 8 dní od oznámení příkazu. Dalším řádným opravným prostředkem je **rozklad**. Rozklad se uplatňuje u rozhodnutí, kde byl příslušným orgánem ústřední správní úřad. V rámci správního řízení na oddělení nemocenského se nejčastěji setkáváme s odvoláním ve věci žádosti o prodloužení podpůrní doby nemocenského.

3.15.2 MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem v situaci, kdy se řízení obnovuje na žádost účastníka řízení ze zákonem stanoveného důvodu a dále dozorčím prostředkem, kdy je samotným správním orgánem rozhodnuto o obnově řízení z moci úřední (zásada oficiality) na základě stejných důvodů jako u účastníka řízení (zásada dispoziční), anebo je na obnově řízení veřejný zájem. Obnova řízení se dělí na dvě fáze,

---

⁹⁶ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 1. vyd. Praha: Leges, 2017., s. 637, ISBN 978-80-7502-211-0

⁹⁷ Tamtéž s.637

⁹⁸ Srovnání §86 a §87 zákona č.500/2004 Sb. Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

ve kterých v první části se koná řízení o povolení obnovy, a následně ve druhé části probíhá samotné nové řízení. Obnovu řízení povolí nebo nařídí správní orgán, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni.⁹⁹ K novému řízení je dále příslušný správní orgán, který rozhodoval původní přestupkové řízení v prvním stupni. **Nové rozhodnutí** v obnově řízení má za následek zrušení původního rozhodnutí.

Přezkumné řízení, které má povahu dozorčího prostředku, je upraveno správním řádem v ustanoveních § 94 až § 99 s modifikacemi v zákoně č. 250/2016 Sb. v ustanovení § 100 - tady jsou uvedeny důvody povolení přezkumného řízení. Zejména tak správní orgán svoje pravomocné rozhodnutí o přestupku zruší nebo může změnit.

K přezkumnému řízení je příslušný správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal. Tento orgán věc posoudí a zahájí přezkumné řízení usnesením, které lze vydat nejdéle do dvou měsíců ode dne, kdy bylo příslušnému správnímu orgánu sdělen důvod zahájení řízení, nejpozději do jednoho roku od právní moci rozhodnutí. Správní orgán v této věci postupuje tak, že rozhodnutí změní nebo zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu. Zvláštním opravným prostředkem vůči rozhodnutí o přestupku je jeho přezkoumání soudem ve správním soudnictví **správní žalobou**. Touto žalobou se lze domáhat zrušení rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, upuštění od správního trestu nebo jeho snížení v mezích zákona.¹⁰⁰ O žalobě rozhodují specializované senáty krajských soudů. Mimořádným opravným prostředkem ve vztahu k pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví je **kasační stížnost**, o které rozhoduje Nejvyšší správní soud.

---

⁹⁹ HORZINKOVÁ, E. Správní právo procesní, Leges,s.r.o, Praha, 2.vyd., s.27, ISBN 978-80-87212-01-1

¹⁰⁰ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 1. vyd. Praha: Leges, 2017., s. 215 978-80-7502-211-0

4 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ V PRAXI – PŘÍPADOVÉ STUDIE

V návaznosti na teoretickou část práce následuje praktická část a kapitola správního řízení v praxi zabývající se konkrétními případovými studii, které charakterizují práci Odboru nemocenského pojištění, konkretizují rozhodovací a správní činnost a sledují, zda je řízení vedeno v souladu se zásadami řízení a platnými normami a postupy. Každý případ je rozdělen do třech částí. První část seznamuje s případem a popisuje charakter případu. Ve druhé rozebíráme postup správního orgánu a třetí část hodnotí postupy vedení rozhodovací a správní činnosti. Pro případové studie byly vybrány případy, které nejen představují různé situace vedoucí k zahájení procesu správního řízení, ale zároveň je tam řešen nějaký problém. Cílem těchto případových studií je upozornit na řešení těchto situací, nebo v lepším případě jim předcházet.

4.1 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI PŘEPLATKU NA STAROBNÍM DŮCHODU

Jako první případ je uveden přeplatek na starobním důchodu. Upozorňuje zde na složitou situaci zejména v případech zpětného uznání důchodu. V rámci vedení správního řízení byl řešen přeplatek na starobním důchodu. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole (2.4.1. Nárok na nemocenské), podle ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNP“) nemocenské se poživateli starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně vyplácí od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti po dobu nejvýše 70 kalendářních dnů, nejdéle však do dne, jímž skončila doba zaměstnání.

4.1.1 ÚVOD DO PŘÍPADU

V tomto případě došlo ke zpětnému uznání starobního důchodu a dávka nemocenského byla vyplacena déle, než náležela. Za dobu od skončení pracovního poměru do konce výplaty neprávem vyplacené dávky vznikl přeplatek.

V tomto případě se jedná o objektivní odpovědnost (viz kapitola 1.1.) a částka přeplatku je vymáhána po pojištenci.

4.1.2 VEDENÍ ŘÍZENÍ

Ve věci přeplatku na dávce bylo zahájeno správní řízení, klient obeslán oznámením (dle zásady písemnosti) a doručením písemného oznámení bylo řízení zahájeno. Účastník řízení na zahájení správního řízení ve věci přeplatku na dávce nemocenského pojištění reagoval vyjádřením, ve kterém uvedl, že nikterak neovlivňoval nárok na výplatu dávek a domníval se, že přeplatek je nutné nárokovat u zaměstnavatele. Dále uvedl, že podal výpověď z pracovního poměru a kopii výpovědi doložil jako přílohou vyjádření. Jelikož zaměstnavatel neupozornil účastníka řízení na skutečnost nenároku na dávku nemocenského, byl klient přesvědčen, že vedené správní řízení proti jeho osobě je neoprávněné. K vyjádření účastníka řízení Pražská správa sociálního zabezpečení uvedla, že povinnost uhradit přeplatek na nemocenském má pojištěnec, jestliže přeplatek vznikl proto, že mu bylo vypláceno jako poživateli starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nemocenské po dobu delší, než je stanoveno v ustanovení § 28 odst. 1 ZNP. V těchto případech je povinnost uhradit přeplatek na nemocenském stanovena jako povinnost objektivní, tj. pojištěnec je povinen vrátit přeplatek na nemocenském, i když jej nezavinil.

4.1.3 ZÁVĚR A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A POSTUPŮ

Správní řízení bylo vedeno v souladu se zásadami správního řízení. Oznámení a rozhodnutí dle zásady písemnosti, řízení bylo vedeno efektivně a hospodárně (zásady správního řízení byly popsány v kapitole 3.1), lhůta pro vydání rozhodnutí (popsána v kapitole 3.13) byla dodržena a celkově ve vedení řízení nebylo shledáno pochybení. Problémem je spíše v aplikace výše uvedeného právního předpisu, dle kterého povinnost uhradit přeplatek má pojištěnec i v případě, že přeplatek nezavinil. Řešením by byla lepší úprava systému sociálního pojištění týkající se součinnosti důchodového a nemocenského systému, aby nedocházelo k přeplatkům na nemocenském z důvodu zpětného přiznání důchodu. V praxi se většinou u dávek, kde je vidět zpětné přiznání důchodu, na dávce nemocenského zastavuje výplata. Rozhodování dávek ve zkráceném řízení (výplata dávky nemocenského) však závisí na bezchybné práci referentů

a aprobantů kontrolujících dávku, neboť stávající aplikace neobsahuje automatickou funkci, která by tyto případy ohlídala a znemožnila tak výplatu dávky nemocenského, aby k přeplatku nedošlo. Tato situace by nyní měla být zlepšena zavedením vylepšeného digitalizovaného systému a zprovoznění portálu eNeschopenka. Jedná se o nový systém, který elektronicky propojí lékaře, zaměstnavatele a Českou správu sociálního zabezpečení.¹⁰¹

4.2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI ZASTAVENÍ VÝPLATY NEMOCENSKÉHO

Následující případ je méně typický. Vybrán byl zejména vzhledem k řešení problému a vydání v tomto případě nového rozhodnutí. V rámci vedení správního řízení byl řešen případ nároku na nemocenské z dohody o pracovní činnosti (viz kapitola o nároku 2.4.4.), ze které netrvala v den pojistné události a podání žádosti o dávku nemocenského pojištění účast. Účastník řízení nebyl v den vzniku sociální události účasten na pojištění.

4.2.1 ÚVOD DO PŘÍPADU

Účastník řízení uplatnil předložením písemné žádosti na předepsaném tiskopisu u Pražské správy sociálního zabezpečení nárok na výplatu nemocenského. Při posouzení splnění podmínek pro vznik nároku na dávku bylo ze strany Pražské správy sociálního zabezpečení zjištěno, že účastník řízení je zaměstnán na základě dohody o pracovní činnosti. Zároveň bylo zjištěno, že v měsíci vzniku dočasné pracovní neschopnosti dosáhl účastník řízení u uvedeného zaměstnavatele započitatelného příjmu ve výši 0 Kč, tedy účastník řízení netrvala účast na pojištění.¹⁰² Účastník řízení nebyl v den vzniku sociální události účasten na pojištění, neboť nevykonával činnost zakládající účast na nemocenském pojištění a pracovní poměr byl zahájen v měsíci vzniku sociální události, z tohoto důvodu je žádost účastníka řízení zjevně právně nepřípustná. Řízení bylo zastaveno Usnesením o zastavení řízení.

---

¹⁰¹ eNeschopenka [online] <https://www.cssz.cz/web/eneschopenka>, Česká správa sociálního zabezpečení 2019 cit. [11-1-2020]

¹⁰² Zákon 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, §6 odst.1

4.2.2 NOVÉ ROZHODNUTÍ

Na Pražskou správu sociálního zabezpečení byla doručena opravná Příloha k žádosti o nemocenské, ve které byl uveden v bodě b) uveden započitatelný příjem z dohody o provedení práce v kalendářním měsíci vzniku sociální události. Dále bylo doručeno prohlášení mzdové účetní zaměstnavatele, ve kterém uvedla, že omylem při vyplňování Přílohy k žádosti o nemocenské nevyplnila údaje týkající se měsíce července. Příjem uvedený na mzdovém listu měl účastník řízení již v době vyplňování přílohy. Mzdová účetní se dopustila chyby při vyplňování, za kterou se omluvila a doložila mzdové listy účastníka řízení. Podle ustanovení § 101 písm. b) správního řádu lze provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci tehdy, jestliže novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta. Podle ustanovení § 102 odst. 9 správního řádu vydání tohoto rozhodnutí brání vykonatelnosti původního Usnesení o zastavení řízení. S ohledem na zjištěné skutečnosti Pražská správa sociálního zabezpečení dospěla k závěru, že podmínky nároku byly splněny a doručením Nového rozhodnutí byl přiznán nárok na nemocenské.

4.2.3 ZÁVĚR A HODNOCENÍ VÝSLEDKU A POSTUPŮ

V tomto případě nebylo vedeno klasické správní řízení, ale pouze vydáno procesní rozhodnutí ve formě Usnesení o zastavení řízení. Opět byla uplatněna zásada písemnosti, dle zásady legality bylo vše v souladu s právními předpisy, dle zásady rovnosti a nestrannosti vyhověno klientce, jejíž účetní doložila podklady dokazující změnu nároku na dávku. Ze strany vedení správního řízení proběhlo vše v souladu s platnými postupy. Ze strany referentů nemocenského byla tato dávka nedostatečně došetřena, pokud by situace byla řešena dříve, nemuselo se jednat o správní řízení. Je to však jedna z méně častých situací, která zřejmě vznikla velkým náparem při zpracovávání velkého množství dávek. Pražská správa sociálního zabezpečení se dlouhodobě potýká s problémem vysoké fluktuace zaměstnanců způsobené vysokou pracovní zátěží a tabulkově nízkými platovými podmínkami. S tím souvisí bohužel nedostatek schopných pracovníků, kteří odchází za lukrativnějšími pracovními nabídkami. Situace by byla třeba řešit vhodnějším systémem odměn a benefitů, které by byly pro zaměstnance atraktivní.

4.3 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI VÝPLATY NEMOCENSKÉHO PO UPLYNUTÍ PODPŮRČÍ DOBY

Třetí případ prezentuje nejčastější podnět pro vedení správního řízení. Nejvíce případů vedení správního řízení je z důvodu žádosti o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby. V tomto případě se však jedná o více problematickou záležitost, kdy je třeba větší kontrola formálních náležitostí a je zde řešena součinnost s jiným oddělením. Pražská správa sociálního zabezpečení obdržela žádost účastníka řízení o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby při jeho dočasné pracovní neschopnosti trvající déle než 380 dní (tato problematika byla rozebrána v kapitole 2.4.3.)

4.3.1 ÚVOD DO PŘÍPADU

Na základě této žádosti Pražská správa sociálního zabezpečení požádala pro účely rozhodnutí ve věci Pražskou správu sociálního zabezpečení, Odbor lékařské posudkové služby, o posouzení zdravotního stavu účastníka řízení. Z Posudku o zdravotním stavu zpracovaného uvedeným odborem na základě posouzení zdravotního stavu Pražská správa sociálního zabezpečení zjistila, že v případě účastníka řízení nejde o pojištěnce, u kterého lze ve smyslu ustanovení § 27 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen ZNP) v krátké době od uplynutí podpůrčí doby očekávat opětovné nabytí pracovní schopnosti, a to ani k jiné než dosavadní pojištěné činnosti.

4.3.2 VEDENÍ ŘÍZENÍ A ROZHODNUTÍ

Zdravotní stav pojištěnce neodůvodňoval předpoklad opětovného nabytí pracovní schopnosti ve shora uvedeném smyslu. Proto dle posudku vydala Pražská správa sociálního zabezpečení rozhodnutí o nepřiznání výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby. Rozhodnutí bylo vydáno ve stanovené lhůtě (tato problematika byla zmiňován a v kapitole 3.13).

4.3.3 ODVOLÁNÍ

Na Pražskou správu sociálního zabezpečení bylo doručeno odvolání účastníka řízení proti předmětnému rozhodnutí podané v zákonné lhůtě, v němž uvedl, že nesouhlasí s rozhodnutím o nepřiznání výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby, a vzhledem ke stále trvajícím zdravotním problémům způsobeným pracovním úrazem žádá o prodloužení podpůrčí doby a výplatu nemocenského, neboť je nutná kontinuální a důsledná léčba a zastavením léčby mu hrozí trvalé následky. Dále uvedl, že rehabilitacemi a dalšími léčebnými terapiemi se jeho zdravotní stav zlepšuje. Případ byl postoupen správnímu orgánu druhého stupně. Tento správní orgán vydal Rozhodnutí o odvolání proti rozhodnutí Pražské správy sociálního zabezpečení o nepřiznání výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby, kterým se napadené rozhodnutí ruší a věc se vrací Pražské správě sociálního zabezpečení k novému projednání, neboť žádost účastníka řízení o prodloužení výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby se týkala prodloužení výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby dnem jiným a v tomto smyslu měla být posouzena. Lékařská posudková služba byla požádána o nový posudek. Na Pražskou správu sociálního zabezpečení byl doručen opravný posudek k Posudku o zdravotním stavu, v jehož posudkovém závěru se uvádí, že u účastníka řízení nejde o pojištěnce, u něhož e smyslu § 27 a § 66 odst. 1 ZNP, lze očekávat, že v krátké době po uplynutí podpůrčí doby nabude pracovní schopnost, a to i k jiné než dosavadní pojištěné činnosti. Zdravotní stav pojištěnce neodůvodňoval předpoklad opětovného nabytí pracovní schopnosti po uplynutí podpůrčí doby. Stanovisko lékařské posudkové služby se nezměnilo, pouze byla opravena formální chyba v rozhodnutí.

4.3.4 ZÁVĚR A HODNCENÍ VÝSLEDKU A POSTUPŮ

V tomto vedení správního řízení bylo postupováno v souladu se zásadami písemnosti, ústnosti (s klientem bylo hovořeno i telefonicky a bylo mu doporučeno zvážit v jeho případě žádost o invalidní důchod), dle zásady legality bylo vše v souladu s právními předpisy, bohužel zde ale vznikla chyba v posudku lékařské posudkové služby, která byl následně chybně interpretována do rozhodnutí. Chyba byla zjištěna prostřednictvím vedení správního řízení orgánu druhého stupně, rozhodnutí vráceno

znovu k projednání a odstraněna vydáním nového rozhodnutí. Zde je třeba upozornit na nutnost precizní kontroly formálních náležitostí rozhodnutí. Další problematika spočívá v časové prodlevě při získávání posudku od Lékařské posudkové služby při žádosti o prodloužení podpůrčí doby nemocenského pojištění, kdy je občas problém dodržet stanovené lhůty. V tomto případě se jednalo o velkou časovou prodlevu při čekání na vyhotovení opravného posudku v rámci odvolání. U některých případů v rámci správního řízení je třeba přerušit řízení na dobu nezbytně nutnou pro vydání posudku a pro klienta to znamená nepřiměřeně dlouhou lhůtu, po kterou zůstane bez prostředků. Zde nastala situace, kdy bylo třeba spolupracovat s jiným oddělením, které zasílalo posudek o lékařském stavu klienta. Bohužel i toto oddělení se potýkalo s vysokým náparem práce a nízkým stavem pracovní síly a nastal problém se zvládnutím situace.

4.4 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI NÁROKU NA NEMOCENSKÉ

Následující případ je trochu komplikovaný díky složité komunikaci s klientem. Státní zaměstnanec si však i s takovou situací musí umět poradit. Účastník řízení uplatnil předložením písemné žádosti na předepsaném tiskopise u Pražské správy sociálního zabezpečení prostřednictvím zaměstnavatele nárok na nemocenské a jeho výplatu při dočasné pracovní neschopnosti.

4.4.1 UVEDENÍ DO PŘÍPADU

Při posouzení splnění podmínek pro vznik nároku na dávku bylo ze strany Pražské správy sociálního zabezpečení zjištěno, že účastníku řízení uplynula ochranná lhůta, neboť zaměstnání u výše uvedeného zaměstnavatele skončilo a ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti nedošlo ve lhůtě 7 kalendářních dnů ode dne zániku nemocenského pojištění. O několik dní později byla na Pražskou správu sociálního zabezpečení doručena další pracovní smlouva uzavřena se stejným zaměstnavatelem na jiný druh činnosti, která však nebyla vedena v evidenci pojistných vztahů. Situace tedy byla třeba došetřit s oddělením pojistných vztahů, které podniklo potřebné kroky. Vzhledem k tomu, že Pražská správa sociálního zabezpečení ve věci vzniku dalšího pojistného vztahu vedla samostatné správní řízení, ve věci sporu o část na pojištění, nelze o nároku na nemocenské rozhodnout do té doby, než bude toto řízení pravomocně ukončeno. Řízení ve věci sporu o účast na pojištění bylo posouzeno jako předběžná

otázka ve smyslu ustanovení § 57 odst. 4 správního řádu, a proto Pražská správa sociálního zabezpečení přistoupila k přerušení řízení.

4.4.2 ROZHODNUTÍ

Pražská správa sociálního zabezpečení obdržela prohlášení účastníka řízení, ve kterém uvádí, že nesouhlasí s tvrzením, že pracovní poměr zaměstnavatele byl ukončen ve zkušební době. Žádný takový dokument účastník řízení neobdržel. Mimo předmětné výpovědi účastník řízení od zaměstnavatele neobdržel ani zápočtový list, ani doklad o důchodovém pojištění. Vzhledem k nezaplacení výplaty podal výpověď účastník řízení. Dále účastník řízení uvádí, že pracovní poměr byl ukončen z jeho strany.

Pražská správa sociálního zabezpečení obdržela vyjádření zaměstnavatele a dále zrušení pracovního poměru ve zkušební době zaměstnavatelem s účastníkem řízení. Zaměstnavatel v doloženém prohlášení uvádí, že bylo účastníku řízení za přítomnosti svědků předáno zrušení pracovního poměru ve zkušební době. Po několikaminutové slovní hádce, kdy došlo ze strany účastníka řízení k urážkám svého zaměstnavatele, byl účastníku řízení předložen samotný dokument o zrušení pracovního poměru. Ten však účastník řízení odmítl podepsat. Z toho důvodu všechny náležitosti, spojené s ukončením pracovního poměru zaměstnavatel účastníku řízení zaslal poštou. Ze strany účastníka řízení nedošlo k převzetí.

Pražská správa sociálního zabezpečení zahájila samostatné správní řízení, ve věci sporu o zánik pojištění účastníka řízení u zaměstnavatele. Následně přistoupila k zahájení tohoto správního řízení, neboť bylo zjištěno, že zánik účasti na nemocenském pojištění účastníka řízení u zaměstnavatele se stal sporným, a to z důvodu nesouhlasu účastníka řízení s ukončením pracovního poměru zaměstnavatelem. Rozhodnutím o zániku pojištění, bylo rozhodnuto, že pojištění účastníka řízení u zaměstnavatele zaniklo výpovědí ve zkušební době ze strany zaměstnavatele. Vzhledem k tomu, že dočasná pracovní neschopnost účastníka řízení vznikla mimo ochrannou lhůtu a pojištění účastníka řízení u zaniklo, nebyl nárok na nemocenské uplatněn v době pojištění dle ustanovení § 14 odst. 1 ZNP ani v ochranné lhůtě dle ustanovení § 15 odst. 1 ZNP, a z tohoto důvodu mu nevznikl nárok na nemocenské.

4.4.3 ZÁVĚR A HODNOCENÍ VÝSLEDKU A POSTUPŮ

Správní řízení nebylo vedeno v souladu se zásadami správního řízení. V tomto složitém případě bylo postupováno dle zásad ústnosti (telefonicky hovořeno s klientem) i písemnosti (písemné oznámení, rozhodnutí). Nebylo však možné dodržet stanovenou lhůtu pro vydání rozhodnutí, neboť se čekalo na výsledek vedení správního řízení na Oddělení pojistných vztahů. Řízení bylo přerušeno usnesením až po lhůtě pro vydání rozhodnutí. Dále se zde nedařilo účastníku řízení doručovat písemnosti na uvedené adresy, kde si nepřebíral poštu (Problematika doručování byla podrobně popsána v kapitole 3.10). Oznámení o zahájení řízení si klient převzal na uvedené adrese, avšak Rozhodnutí se podařilo doručit až na několikátý pokus nakonec prostřednictvím advokáta zastupujícího klienta. V tomto případě nebylo řízení hospodárné ani efektivní, neboť komunikace s klientem byla velmi problematická zejména vzhledem k jeho agresivnímu jednání a na několika adresách uvedených přímo klientem nebylo možné písemnost doručit. Na tomto faktu bylo nakonec postaveno i odvolání dotyčného k orgánu druhého stupně, který však stávající rozhodnutí o tom, že klient nemá nárok na nemocenské, potvrdil. Řízení by se dalo zkrátit a urychlit domluvou s klientem na doručení na správnou adresu, vzhledem k agresivitě a vulgaritě klienta ale zřejmě lépe vyřešit nešlo. Pro jednání s touto klientelou by bylo třeba zavést speciální školení pro jednání s klienty s problémovým chováním. Ke komunikaci s klienty dochází většinou po telefonu, většina referentů nepřichází fyzicky s klientem do styku. Veškeré klientské záležitosti se řeší na podatelně proškolenými odborníky. Celoplošné školení asertivity a komunikace by však jednoznačně zvýšilo odbornost stávajících zaměstnanců.

4.5 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI PŘESTUPKU

Jedním z dalších řízení je řízení o přestupku. Příklad je zde uveden z důvodu upozornění na důležitost precizní kontroly formálních náležitostí rozhodnutí. Pražská správa sociálního zabezpečení vedla řízení ve věci podezření ze spáchání přestupku podle ustanovení § 131 odst. 1 písm. i) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, neboť zaměstnavatel byl podezřelý, že jako právnická osoba nesplnil povinnost stanovenou ustanovením § 97 odst. 1 ZNP tím, že i přes zasloupanou výzvu nepředložil Přílohu k žádosti o dávku nemocenského pojištění.

4.5.1 ÚVOD DO PŘÍPADU

Pojišťovna uplatnila u Pražské správy sociálního zabezpečení prostřednictvím zaměstnavatele předložením písemné žádosti na předepsaném tiskopisu nárok na výplatu dávky nemocenského pojištění. Zaměstnavatel nepředal Přílohu k žádosti o dávku nemocenského pojištění pojišťovny.

Pražská správa sociálního zabezpečení vyzvala zaměstnavatele dopisem k předání Přílohy k žádosti o nemocenské, a to do 8 kalendářních dnů ode dne obdržení výzvy. Tyto výzvy byly doručeny zaměstnavateli do datové schránky. Na písemné výzvy zaměstnavatel nereagoval.

4.5.2 VEDENÍ ŘÍZENÍ A ROZHODNUTÍ

Na základě nesplnění zákonné povinnosti dle §97 odst.1 ZNP zahájila Pražská správa sociálního zabezpečení řízení o přestupku ve smyslu ustanovení § 78 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů doručením písemného oznámení o zahájení řízení o přestupku zaměstnavateli. Současně byl zaměstnavatel poučen, že v souladu s ustanovením § 36 správního řádu má právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí, a to písemně nebo ústně do protokolu. Dále dle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu měl zaměstnavatel před vydáním rozhodnutí možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, a to ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne doručení tohoto oznámení. V souladu s ustanovením § 80 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, měl právo požádat o nařízení ústního jednání. Zaměstnavatel tohoto práva do vydání rozhodnutí nevyužil.

V průběhu řízení byla Příloha k žádosti o dávku nemocenského pojištění doručena. Při stanovení druhu a výše správního trestu Pražská správa sociálního zabezpečení vycházela ze skutečnosti, že se obviněný dopustil přestupku porušením zákonem stanovené povinnosti, přičemž tímto jednáním, kdy nedoložil podklady potřebné pro výpočet dávky, znemožnil Pražské správě sociálního zabezpečení zpracovat dávku

nemocenského pojištění a poškodil tím tak finanční zájmy pojištěnce, neboť účelem výplaty dávky nemocenského pojištění je zabezpečit pojištěnce v době, kdy kvůli nemoci své či člena domácnosti nebo mateřství ztratí krátkodobě výdělek. Dle Pražské správy sociálního zabezpečení výše uvedené protiprávní jednání zaměstnavatele odůvodňuje uložení správního trestu ve formě pokuty. Při stanovení výše pokuty Pražská správa sociálního zabezpečení přihlédla k tomu, že zaměstnavatel následně během řízení předložil PSSZ požadovanou Přílohu k žádosti o nemocenské, toho důvodu pokutu uložila v nižší výši.

4.5.3 ZÁVĚR A HODNOCENÍ VÝSLEDKU A POSTUPŮ

Správní řízení nebylo vedeno v souladu se zásadami správního řízení. Oznámení a rozhodnutí byla zpracována dle zásady písemnosti, s účastníkem řízení komunikováno i telefonicky (zásada ústnosti) a doložení nové přílohy vedlo k nižší výši pokuty. Celkově řízení bohužel nebylo vedeno efektivně a hospodárně (zásady správního řízení jsou uvedeny v kapitole 3.1), v tomto případě došlo k nesrovnalostem a nutnosti vytvořit rozhodnutí opravné. Lhůta pro vydání rozhodnutí (popsána v kapitole 3.13) však byla dodržena. Při odeslání rozhodnutí byla zjištěna formální chyba v rozhodnutí, (uvedeno v kapitole 3.14.2) neboť při zaúčtování účtárna mylně uvedla nesprávný variabilní symbol. Formální náležitosti rozhodnutí byly opraveny Opravným rozhodnutím. Tento nedostatek způsobila nepozornost účetní. Tyto formální chyby v rozhodnutí jsou velmi ojedinělé, neboť veškeré dokumenty týkající se správního řízení podléhají několika kontrolám, minimálně vedoucího oddělení. Cílem kontroly je uvedené případy eliminovat a prioritou referenta musí být těmto chybám předcházet.

4.6 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ O NÁROKU NA NEMOCENSKÉ

Vedení správního řízení ve věci nároku na nemocenské je jedno z nejčastějších řízení. V tomto řízení si však správní orgán počínal příliš přísně a došlo k chybné interpretaci zákona. Účastník řízení uplatnil předložením písemné žádosti na předepsaném tiskopisu u Pražské správy sociálního zabezpečení nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Peněžitá pomoc v mateřství byla vyplácena dva měsíce, poté

aprobace kontrolující dávku zjistila, že na dávku není nárok. Tento problém byl předán na správní řízení s tím, že účastníku řízení zanikla účast na nemocenském, neboť přestal vykonávat činnost zakládající účast na pojištění z uzavřené dohody o provedení práce.

4.6.1 USNESENÍ O NENÁROKU

S ohledem na skutečnost, že účastník řízení nebyl v době vzniku sociální události účasten pojištění ve smyslu ustanovení § 6 ZNP, neboť nevykonával činnost zakládající účast na pojištění, je žádost účastníka řízení zjevně právně nepřípustná. Bylo vydáno procesní rozhodnutí, v tomto případě usnesení o nároku na peněžitou pomoc v mateřství, neboť podle ustanovení § 15 odst. 2 ZNP peněžitá pomoc v mateřství náleží též, jestliže po zániku pojištění došlo k nástupu na peněžitou pomoc v mateřství (§ 34 odst. 1 ZNP) v ochranné lhůtě. Ochranná lhůta činí u žen, jejichž pojištění zaniklo v době těhotenství, 180 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění; ustanovení odstavce 1 části věty druhé za středníkem platí zde obdobně. Vznikne-li ženě v ochranné lhůtě uvedené ve větě druhé znovu pojištění, ochranná lhůta po dobu tohoto nového pojištění neběží a nevyčerpaná ochranná lhůta z dřívějšího pojištění se připočítává k ochranné lhůtě získané na základě tohoto nového pojištění, a to nejvýše do celkové výměry 180 kalendářních dnů. Nestanoví-li se ochranná lhůta podle věty druhé, činí ochranná lhůta 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění; ustanovení odstavce 1 části věty druhé za středníkem platí zde obdobně. Podle ustanovení § 15 odst. 4 písm. f) ZNP neplyne ochranná lhůta ze zaměstnání zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce. S ohledem na skutečnost, že účastník řízení nebyl v době vzniku sociální události účasten pojištění ve smyslu ustanovení § 6 ZNP, neboť nevykonával činnost zakládající účast na pojištění, je žádost účastníka řízení zjevně právně nepřípustná.

4.6.2 USNESENÍ O NÁROKU A ODVOLÁNÍ

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení v zákonné lhůtě odvolání k veřejnému ochránci práv a na základě jeho podnětu ke správnímu orgánu druhého stupně, který tomuto odvolání vyhověl a dle věcné příslušnosti postoupil správnímu orgánu příslušnému k vydání rozhodnutí. V odvolání je uvedeno, že pracovní poměr ze zaměstnání malého rozsahu byl veden u stejného zaměstnavatele jako navazující na předchozí první pracovní poměr a je třeba ho tak posuzovat. Dle předchozího

rozhodnutí došlo k zániku ochranné lhůty vztahující se k uplatnění nároku na peněžitou pomoc v mateřství plynoucí od ukončení původního pracovního poměru. Na základě výše uvedených skutečností účastník řízení navrhl přehodnocení případu.

4.6.3 NOVÉ ŠETŘENÍ A AUTOREMEDURA

Pražská správa sociálního zabezpečení po provedeném šetření zjistila, že odvolání účastníka řízení je třeba plně vyhovět. Usnesení bylo zrušeno autoremedurou (více v kapitole 3.15.1). Při opětovném posouzení nároku účastníka řízení na peněžitou pomoc v mateřství z výše uvedeného pojistného poměru se Pražská správa sociálního zabezpečení ztotožnila s námitkami uvedenými v odvolání, tj., že na daný případ je třeba vztáhnout ustanovení § 15 odst. 2 věta třetí zákona č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto ustanovení *vznikne-li ženě v ochranné lhůtě uvedené ve větě druhé znovu pojištění, ochranná lhůta po dobu tohoto nového pojištění neběží a nevyčerpaná ochranná lhůta z dřívějšího pojištění se připočítává k ochranné lhůtě získané na základě tohoto nového pojištění, a to nejvýše do celkové výměry 180 kalendářních dnů.*

Pojištění účastníka řízení, ze kterého byl uplatněn předmětný nárok na peněžitou pomoc v mateřství, zaniklo u zaměstnavatele a následně pojištění u stejného zaměstnavatele, které bylo zaměstnáním malého rozsahu, na posouzení nároku na peněžitou pomoc v mateřství z předchozího pojištění nemá vliv, ochranná lhůta z předchozího pojištění po dobu trvání tohoto nového pojištění ve smyslu výše citovaného zákonného ustanovení neběžela.

S ohledem na skutečnost, že ke dni nástupu na peněžitou pomoc v mateřství trvala účastníku řízení ochranná lhůta, a zároveň byla splněna podmínka účasti pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, vznikl účastníku řízení nárok na peněžitou pomoc v mateřství.

4.6.4 ZÁVĚR A HODNOCENÍ VÝSLEDKU A POSTUPŮ

V tomto případě se jednalo o pochybení aprobace kontrolující dávku, díky které došlo ke špatnému vyložení zákona týkajícího se ochranné lhůty a nároku na peněžitou pomoc v mateřství. Z uplatněného nároku z pojistného vztahu na základě dohody

o provedení práce nárok na dávku nevznikl. Pražská správa sociálního zabezpečení postupovala procesně správně, když vydala usnesení o zastavení řízení. Nepřiznání dávky vyplynulo z ustanovení § 15 odst. 4 písm. f) ZNP. Z uplatněného nároku z následujícího pojistného vztahu pojištěnka však měla na dávku nárok, a to v souvislosti s aplikací ustanovení § 15 odst. 2 ZNP, který byl citován výše. Správní orgán případ také nesprávně posoudil, neboť pojištěnka byla těhotná již v předchozím pracovním poměru a bylo třeba tuto situaci zohlednit. Pojištěnce vznikl nový pojistný poměr, to ale neznamená, že ochranná lhůta zanikla. Zastavil se její běh, ale nezanikla. K úpravě a správnému řešení případu následně došlo díky odvolání klientky k veřejnému ochránci práv a jeho prostřednictvím k orgánu druhého stupně České správy sociálního zabezpečení. Podání odvolání je subjektivním právem účastníka řízení.

Z hlediska samotného vedení správního řízení oznámení o zahájení řízení a rozhodnutí byla zpracována dle zásady písemnosti, s účastníkem řízení komunikováno i telefonicky (zásada ústnosti). Vzhledem ke stanovisku správního řízení orgánu druhého stupně (vycházející ze zásady dvojinstančnosti), které zrušilo chybné rozhodnutí správního řízení orgánu prvního stupně bylo vydáno rozhodnutí o nároku na dávku v autoremeduře a chyba v interpretaci výše uvedeného právního předpisu napravena.

4.7 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI PŘEPLATKU NA DÁVCE NEMOCENSKÉHO – ZMĚNA INVALIDITY

Poslední případ představuje složitou situaci vzniklou na základě mylné interpretace zákona při informaci klientce. Pražská správa sociálního zabezpečení přistoupila k zahájení správního řízení na základě předložených dokladů, ze kterých bylo zjištěno, že účastník řízení si uplatnil nárok na nemocenské a jeho výplatu při dočasné pracovní neschopnosti.

4.7.1 ÚVOD DO PŘÍPADU

Účastníku řízení byl zvýšen stupeň invalidity na II. stupeň. Dle § 59 odst. 2 ZNP Dočasná pracovní neschopnost končí třicátým dnem ode dne následujícího po dni,

v němž byl pojištěnec posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení uznán invalidním nebo invalidním ve vyšším stupni invalidity. Podpůrčí doba uplynula, trvání dočasné pracovní neschopnosti bylo vyplaceno. Došlo tak ke vzniku přeplatku.

4.7.2 ŘEŠENÍ A ROZHODNUTÍ PŘÍPADU

Podle ustanovení § 124 odst. 1 ZNP je pojištěnec nebo jiný příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, anebo jinak zavinil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na dávce. Jestliže jiná fyzická osoba nebo právnická osoba zavinila, že dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, je povinna uhradit plátcí dávky přeplatek na dávce. Na dávce došlo k omylu ohledně data přiznání invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně došlo na straně Pražské správy sociálního zabezpečení, konkrétně referentky nemocenského pojištění III, která správně vypracovaný posudek ohledně invalidity chybně zpracovala (tímto je myšleno administrativní pochybení), a následně vznikla tato komplikovaná situace ohledně výplaty dávek nemocenského. Bylo zapotřebí informovat klientku o možnosti nechat si vystavit od ošetřující lékařky novou dočasnou pracovní neschopnost, na tento tiskopis uvést všechny potřebné informace, tedy způsob výplaty a podpis, aby nemocenské bylo i nadále vypláceno a situace vyřešena ve prospěch klientky.

Klientka s tímto nesouhlasila a odvolala se. Z Posudku o zdravotním stavu na základě posouzení zdravotního stavu Pražská správa sociálního zabezpečení zjistila, že v případě účastníka řízení jde o pojištěnce, u kterého lze ve smyslu ustanovení § 27 ZNP, v krátké době od uplynutí podpůrčí doby očekávat opětovné nabytí pracovní schopnosti, a to i k jiné než dosavadní pojištěné činnosti.

Lékařská posudková služba prodloužila podpůrčí dobu klientky ještě o dva měsíce vzhledem k situaci. Dle ustanovení § 27 ZNP se po uplynutí podpůrčí doby nemocenské vyplácí na základě žádosti pojištěnce po dobu stanovenou v rozhodnutí orgánu nemocenského pojištění dle vyjádření lékaře orgánu nemocenského pojištění, který vyplácí nemocenské, pokud lze očekávat, že pojištěnec v krátké době, nejdéle však

v době 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby, nabude pracovní schopnost, a to i k jiné než dosavadní pojištěné činnosti; takto lze postupovat i opakovaně, přičemž při jednotlivém prodloužení výplaty dávek nemocenského nesmí být doba tohoto prodloužení delší než 3 měsíce.

4.7.3 ZÁVĚR A ZHODNOCENÍ POSTUPŮ

V tomto případě došlo k pochybení referentky oddělení nemocenského pojištění, která klientku mylně informovala. Pojištěnce nejprve telefonicky i písemně bylo správně oznámeno, že je třeba ukončit pracovní neschopnost do třiceti dní po změně invalidity, následně byla tato informace kolegyní popřena a klientku situace velmi znepokojila. Pojištěnka obdržela omluvný dopis, avšak vzhledem ke špatnému psychickému zdravotnímu stavu případ nechtěla dále řešit a trvala na vyplacení nemocenského. Správní řízení nebylo vedeno v souladu se zásadami správního řízení. Oznámení a rozhodnutí byla zpracována dle zásady písemnosti, s účastníkem řízení bylo komunikováno i telefonicky (zásada ústnosti), ale nepodařilo se dodržet lhůtu pro vydání rozhodnutí. V rámci smírného řešení a zásady ochrany dobré víry a oprávněných zájmů bylo klientce nabídnuto, aby si nechala pracovní neschopnost ukončit a díky čekání na vyřešení situace, se kterým nakonec nesouhlasila, uplynula lhůta stanovená na vydání rozhodnutí a nebylo možné ani přerušit řízení. Nemocenské bylo nakonec po dohodě s lékařkou a klientkou ukončeno a následující pracovní neschopnost vystavena zpětně, tím byla nesrovnalost ve prospěch klientky po domluvě napravena, podpůrčí doba prodloužena a přeplatek odečten vykompenzováním (odečtením) z částky nemocenského. Vše proběhlo v rámci zásady subsidiarity, preference smírného odstranění rozporů.

5 ROZBOR ROZHODOVACÍ A SPRÁVNÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ SPRÁVY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

V rámci analýzy rozhodovací a správní činnosti ve věcech nemocenského pojištění se kromě případových studií je třeba zmínit i o celkové statistice a rozboru rozhodovací činnosti. Výsledkem je následující stručný rozbor této oblasti, který analyzuje činnost Odboru nemocenského pojištění v letech 2017, 2018 a 2019. Jedná se o porovnání počtů rozhodnutých dávek nemocenského, ve zkráceném řízení a ve správním řízení. Cílem této kapitoly je porovnat práci rozhodovací a správní činnosti v těchto letech, zjistit a upozornit na případné příčiny nárůstu nebo poklesu činnosti.

5.1 SROVNÁNÍ ČINNOSTI V LETECH 2017 AŽ 2019

V rámci rozhodovací a správní činnosti v roce 2019 bylo na Pražské správě sociálního zabezpečení (dále též „PSSZ“) vydáno celkem 785 709 rozhodnutí ve věcech nemocenského pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“), v přestupkové agendě. Oproti roku 2018, kdy bylo vydáno celkem 763 612 rozhodnutí, se jedná o navýšení od 22 097 rozhodnutí, tj. o 2,9 % a dále oproti roku 2017, kdy bylo vydáno celkem 739 357 rozhodnutí, se jednalo o navýšení o 24 255 rozhodnutí, tj. o 3,3 %. V agendě nemocenského pojištění bylo ve správním řízení vydáno celkem 14 330 rozhodnutí, zde se jedná o pokles o 184 rozhodnutí, tj. o 5,5 % oproti 15 172 rozhodnutí z roku 2018, který oproti roku 2017 znamenal nárůst o 1 801 rozhodnutí, tj. o 13,5 %.

Pokles v počtu vydaných rozhodnutí v roce 2019 byl zapříčiněn úpravou postupu při zpracování případů s úrazovou diagnózou, kdy převážná většina těchto případů byla rozhodnuta ve zkráceném řízení a nebylo třeba vést správní řízení, neboť bylo upuštěno od zahajování správních řízení v situaci, kdy pojištěnec nedoložil Záznam o úrazu.

Rozhodovací a správní činnost porovnání							
Rok	Celkový počet	Řízení o přiznání dávek					
		Celkem	Zkrácené	Použití SŘ	Zastavení	Přeplatky	Přestupky
2017	739357	682616	669449	13372	793	382	4078
2018	763612	726243	696449	15172	814	350	3471
2019	785709	737836	723362	14330	830	321	2610

Tabulka č.1 Rozhodovací a správní činnost porovnání¹⁰³

Jedním z důvodů snížení počtu vydaných rozhodnutí oproti předchozímu roku je fluktuace zaměstnanců, kdy počáteční nezkušenost zaměstnanců ovlivnila celkovou výkonnost, a dále částečná či úplná nefunkčnost příslušných aplikací v průběhu roku. Ve zkráceném řízení bylo v roce 2018 vydáno celkem 696 449 rozhodnutí (v roce 2017 se jednalo o 669 244 případů), což je o 27 205 více než v roce 2017, tj. o 4,1 %.

5.2 ROZHODOVÁNÍ VE VĚCECH NEMOCENSKÉHO

V roce 2019 bylo rozhodováno celkem v 737 836 případech, jde tedy o nárůst 26 187 případů, tj. o 3,7 % oproti roku 2018 a celkově je vidět nárůst i oproti roku 2017. Počet vydaných rozhodnutí v roce 2018 ovlivnilo zavedení dvou nových dávek nemocenského pojištění do právního systému České republiky. Nad rámec roku 2017 tak bylo zpracováno a rozhodnuto 9 486 dávek otcovské poporodní péče a 347 dlouhodobého ošetrového. Zavedení těchto dávek do zpracování bylo spojeno s mnohými výpadky aplikací a nutností nastavit nové postupy v rámci činnosti jednotlivých oddělení, zvýšila se potřeba metodické podpory, neboť oddělení nemocenského pojištění neměla k dispozici včasné a úplné informace k metodě zadávání těchto dávek, posuzování nároku dávek a dalšímu zpracování. Zaměstnanci se museli na zavedení dávek připravit teoreticky i prakticky samostudiem, neboť pro ně plošné proškolení zajištěno nebylo.

V roce 2019 bylo vedeno celkem 321 řízení ve smyslu ustanovení § 124 ZNP ve věci přeplatku na dávce nemocenského pojištění, což je oproti roku 2018 (350 řízení) snížení o 29 řízení (tj. o 8,3 %). Nejvíce přeplatků na dávkách nemocenského pojištění je způsobeno v důsledku zpětného přiznání starobního nebo invalidního důchodu pro

¹⁰³Srovnání vyplacených dávek [online] www.zso.cz: Český statistický úřad, 2019 cit. [19-11-2019] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup>

invaliditu třetího stupně, chybně vyplněnými podklady ze strany zaměstnavatele (pojištěnec poslední den odpracoval, špatně vyplněná příloha zaměstnavatelem), nebo změnou rozhodných skutečností pro výplatu dávek (úmrtí dítěte, odnětí nemocenského při porušení léčebného režimu aj.), dále také zpětným ukončením dočasné pracovní neschopnosti lékařem.

5.2.1 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ

Z celkové analýzy uplynulých let vyplývá vzestupný nárůst rozhodnutí. Nárůst počtu vydaných rozhodnutí v roce 2019 byl částečně ovlivněn počtem dávek nemocenského pojištění zavedených v průběhu roku 2018, které se podílely na nárůstu počtu řízení ve zkráceném řízení o 2 698 rozhodnutí. Důvod nárůstu počtu rozhodnutí ve zkráceném řízení lze také spatřovat ve zrušení karenční doby od 1. 7. 2019. I přes vysoký nárůst počtu rozhodnutí ve věcech nemocenského se podařilo zajistit proces vedení řízení pomocí zvýšeného úsilí jednotlivých referentů, a to na vysoké kvalitativní úrovni. Počet správních řízení se oproti roku 2018 snížil, a to především vzhledem ke změně postupů v řízení o nároku na dávku, kdy bylo upuštěno od zahajování správních řízení v situaci, kdy pojištěnec nedoložil Záznam o úrazu. Opětovný nárůst počtu vedených řízení byl naopak zaznamenán v řízení o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrní doby. Za největší problém této agendy lze stále označit vysokou fluktuaci referentů na jednotlivých odděleních nemocenského pojištění, která souvisí s jejich nespokojeností ohledně platového ohodnocení, a dále také velký objem přidělované práce, která podléhá negativní kritice a nátlaku pojištěnců.

ZÁVĚR

Cílem práce byl rozbor činnosti správního orgánu Odboru nemocenského pojištění na Pražské správě sociálního zabezpečení spolu s analýzou jednotlivých postupů včetně souladu se zásadami správního řízení, dále zhodnocení významu vedení a jednotlivých kroků správního řízení. Z hlediska vysvětlení hlavních pojmů, zde se jedná o základní specifikaci práva a správního práva, souvislosti, které je třeba znát, neboť s pojmem správního řízení se setkáváme v běžném životě. Předmětem analýzy bylo zhodnocení jednotlivých úkonů a uplatňování procesních režimů při výkonu této činnosti. Teoretické poznatky vycházely ze studia dostupné literatury a právních předpisů. V analytické části praktické studie jednotlivých případů sledovaly, zda vše probíhá v souladu se zákonem a jednotlivými zásadami správního řízení. Kritéria, na které je zaměřena praktická část práce, jsou zejména dodržování zákonem stanovené lhůty pro vydání rozhodnutí, rychlost, správnost a hospodárnost.

Z praktických studií vyplývá, že činnost správního orgánu na Odboru nemocenského pojištění je procesně nastavena velmi dobře a správní řízení většinou probíhá v souladu se zásadami správního řízení. Negativní důsledek spojený s aplikací stávajících postupů se jeví pouze v případech, které jsou složitější a je při nich třeba spolupráce dalších oddělení, například při získávání posudku od lékařské posudkové služby při žádosti o prodloužení podpůrní doby nemocenského pojištění, kdy je občas problém dodržet stanovené lhůty. Zde je třeba nejednou přerušit řízení pro klienta to znamená nepřiměřeně dlouhou lhůtu, po kterou zůstává bez prostředků. Dalšími dílčími nedostatky jsou například formální chyby v rozhodnutí, které jsou sice ojedinělé, ale je třeba tyto případy eliminovat. K omylům dochází zejména při velkém náporu práce, neboť Pražská správa sociálního zabezpečení se dlouhodobě potýká s problematikou vysoké fluktuace zaměstnanců. Složitější případy a odvolání jsou postoupeny správnímu řízení druhého stupně, České správě sociálního zabezpečení, která dle zásady dvojinstančnosti rozhodnutí orgánu prvního stupně přezkoumává před orgánem druhého stupně.

Součástí práce je rovněž statistické porovnání rozhodovací a správní činnosti v uplynulých letech 2017 a 2018. Pražská správa sociálního zabezpečení se potýká s problematikou vysoké fluktuace zaměstnanců, způsobené vysokou pracovní zátěží pro zaměstnance a tabulkově nízkými platovými podmínkami. S tím souvisí nedostatek schopných pracovníků, kteří odchází za lukrativnějšími pracovními nabídkami. Zde by bylo třeba zlepšit podmínky a motivaci pro zaměstnance.

Rozbor rozhodovací a správní činnosti zároveň ukazuje úsilí stávajících pracovníků plnit své úkoly čestně a svědomitě. Důležitý je zejména viditelný nárůst rozhodnutí oproti rokům 2017 a 2018. Do budoucna by bylo vhodné zajistit motivační programy pro zaměstnance, snížit fluktuaci zaměstnanců, odchod schopných pracovníků na lépe placené pozice, udržet a zlepšit kvalitu rozhodovací a správní činnosti větším počtem kvalitních školení. Pravomoc správního orgánu projednávat veškeré úkony je součástí výkonu veřejné správy s cílem plnění základních úkolů veřejné správy a napomáhá k jejímu řádnému fungování. Celková péče o zaměstnance je klíčová pro její správné fungování a podle úrovně vyřizování záležitostí si veřejnost utváří celkový obraz o veřejné správě, proto je třeba situaci řešit.

SEZNAM ZDROJŮ

Seznam literatury:

- DOSTALÍK, P., JAKEŠOVÁ, P. Správní právo, Olomouc 2006, 2009 s. 10 ISBN 978-80-244-24064
- FIALA, Z., et. al, Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017., s. 164
- HENDRYCH, D., et al., Správní právo: obecná část, C. H. Beck, Praha, 2016, s. 86. ISBN 97-80-179470-6241
- HENDRYCH, D., et al. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 3. vyd., 2009. s. 785 ISBN 978-80-7400-059
- HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 1. vyd. Praha: Leges, 2017., s. 637
- HORZINKOVÁ, E., Správní právo procesní, Leges,s.ro., Praha, 2.vyd., s. 27, ISBN 978-80-87212-011
- HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 1. vyd. Praha: Leges, 2017., s. 637 978-80-7502-211-0
- HRABÁK, J. Správní řád a zákon související s odkazy, výkladovými poznámkami a vybranou judikaturou. 3. vyd. Praha: Wosters Kluwers, 2018 s. 8-12 ISBN 978-80-7598-135-6
- PITROVA, L. et al. Evropské správní soudnictví. Praha: C. H. Beck, 1998. s. 338. ISBN 80-7179-1830
- PRŮCHA, P. Správní právo obecná část. 8. vyd. Brno: Doplněk, 2012. s. 57. ISBN 978-80-72390-281-0
- PŘIB, J., Nemocenské pojištění v praxi, zákon s výkladem, GRADA Publishing, a.s., 2010, ISBN 978-80-2P47-3203-9
- SKULOVÁ, S., a kol. Správní právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 16-24. ISBN 978-80-7380-688-0
- SKULOVÁ, S. Správní uvážení: základní charakteristika a souvislosti pojmu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 22 ISBN 80-210-3237-5

ŠROMOVÁ, E., Správní řízení od A do Z, 2. doplněné a přepracované vydání, ANAG,2012, ISBN 978-80-7263-696-9

TRÖSTER, P. Právo sociálního zabezpečení. 6., podstatně přeprac. a aktualiz. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-473-5. Str. 77

ŽENÍŠKOVÁ, M., Příb. M., Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady, 10. vyd, s.96 ANAG Olomouc ISBN 978-80-7554-108-6

ÚZ sociální pojištění, 1.vyd. Sagit, Ostrava s. 73, ISBN 978-80-7488-329-3

UZ, Správní řád,1.vyd. Sagit, Ostrava s. 19, ISBN 978-80-7488-234-0

ÚZ, Správní řád, soudní řád správní,Sagit, Ostava, 2018, s.15,ISBN 978-80-7488-234-0

Seznam právních předpisů:

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění

Zákon č.589/1992 Sb., Zákon o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., Zákon o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2008 Sb., Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, novelizován zákonem č. 32/2019 Sb.

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád,ve znění pozdějších předpisů, §49

Seznam internetových zdrojů:

Počty vyplacených dávek nemocenského Český statistický úřad, 2019 cit. [19-11-2019] dostupné z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SZB03&z=T&f=TABULKA&katalog=30850&u=v380_VUZEMI_97_19

eNeschopenka [online] <https://www.cssz.cz/web/eneschopenka>, Česká správa sociálního zabezpečení 2019 cit. [11-1-2020]

Česká správa sociálního zabezpečení [online] dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/nemoc-obecne-informace>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ:

Tabulka č.1 Rozhodovací a správní činnost porovnání

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martina Janečková

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Analýza vedení rozhodovací a správní činnosti

Odboru nemocenského pojištění

Rok: 2019/2020

Počet stran textu bez příloh: 56

Počet titulů českých použitých zdrojů: 25

Počet internetových zdrojů: 3

Vedoucí práce: Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník Ph.D